

नमो लल भगवतो गरुतो सत्ता समुदर

आनन्द भूमि

THE ANANDA-BHOOMI

The only Buddhist Monthly Magazine of Nepal

बुद्धधर्म सम्बन्धी एक मात्र मासिक पत्रिका

मिला पुही

एक प्रतिको रू. २१-
वार्षिक शुल्क २०१-
आजीवन शुल्क २००१-

[भगवान् बुद्ध]

बुद्धसम्बत् २५१६

नेपाल सम्वत् १९०५

वर्ष १२

पौष पूर्णिमा

पोहे लाख

अंक ९

विक्रम सम्वत् २०४१

1985 A.D.

VOI, 12

पौष

JAN.

NO, 9

“आनन्दभूमि” को नियम

- (१) “आनन्दभूमि” आनन्दकुटी विहार गुठीद्वारा प्रकाशित हुने नेपालको एक मात्र बुद्धधर्मसम्बन्धी मासिक पत्रिका हो। यो प्रत्येक पूर्णिमाको दिनमा निस्कनेछ। यसको आजीवन ग्राहक शुल्क २००१- र वार्षिक शुल्क रु. २०१- मात्र छ। जुनसुकै महीनामा पनि ग्राहक बन्न सकिन्छ। वार्षिक-ग्राहकलाई पु.ा १२ वटा अङ्क प्राप्त हुनेछ। एक प्रतिको रु. २१-मात्र।
- (२) यो आनन्दकुटी विहारगुठीको मुखपत्र हो। यसमा बुद्धधर्मसँग सम्बन्धित विषय छापिने छ।
- (३) लेखकद्वारा प्रकट भएका कुनै पनि विचारमा लेखको उत्तरदायित्व लेखकमै हुनेछ सम्पादक मण्डल हुने छैन।
- (४) लेखकले नेपाली, नेपालभाषा र अंग्रेजीमध्ये कुनै पनि भाषामा लेख पठाउन सक्नु हुन्छ र पठाएका लेख फिर्ता पठाउने व्यवस्था गर्न नसकिने भएकोले प्रतिबिधि आहूतसँग राखी पठाउन अनुरोध छ।
- (५) लेख पठाउँदा पूरा साइजको कागजमा एकपट्टि मात्र लेखेर पठाउनुपर्नेछ।
- (६) ग्राहक शुल्क, विज्ञापन तथा प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवस्थापकको नाउँमा आनन्दभूमि कार्यालयमा पठाउनु होला। पत्र व्यवहार गर्दा आफ्नो ग्राहक संख्या तथा नाम ठेगाना राम्ररी लेखिएको हुनु जरुरी छ। ठेगाना हेरफेर हुने भएमा एक महीना अगाडि व्यवस्थापकलाई सूचना दिनु पर्दछ। पत्रिका समयमा नपुगे सूचना बिने गर्नु पर्दछ।
- (७) कुनै पनि लेख प्रकाशित गर्ने वा नगर्ने अधिकार सम्पादकमै रहनेछ।

आनन्दभूमि कार्यालय, आनन्दकुटी स्वयम्भू काठमाडौं।

-१०९ कक्षागत विषय-सूची

-१०९ कक्षागत विषय-सूची

बुद्ध-वचन	१	आनन्दभूमिका आजीवन ग्राहकवर्ग	११
निगण्ड-नाटपुत्र: एक परिचय	३	निर्वाण वास्तविकता	१२
बौद्धधर्म र त्यसको उपादेयता	५	मित्तुर्घात्मा ल. फुति	१३
बौद्धधर्मको परिचय	७	कपिलवस्तु बौद्ध जगतमा छनू अन्य प्रमुख तीर्थ	१४
सम्पादकलाई विठी	९	Don't Escape	१८
जीवन सार्थक पारी	९	सम्पादकीय	२०
धार्मिक पाईरोस्तुहोस्	१०	बौद्ध गतिविधि	२१

आजाण्डु अरि

प्रधान-सम्पादक

भिक्षु कुमार काश्यप

सम्पादक

सुवर्ण शाक्य

व्यवस्थापक

भिक्षु मैत्री

प्रकाशक

आनन्दकुटी बिहारगुठी

स्वयम्भू, काठमाडौं

पोष्ट बक्स नं. ३००७

फोन नं. २-१४४२०

महादशम- विनयपिटकवाटः-

“अथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुक्कम्पाय अत्थाय
हिताय सुखाय वेवमनुरसानं । देसेथ भिक्खवे
धम्मं आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं परियोसान
कल्याणं सारथं सव्यञ्जनं केवलं परिपुण्णं
परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन सुखको लागि,
विश्वमाथि दयाको लागि, देव र मनुष्यहरूको हित, सुख
र कामको लागि संचार गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य
र अन्त्य समदसम्म कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित
उपदेश दिएर सम्पूर्ण परिशुद्धि ब्रह्मचर्य (धर्म) को
प्रकाश गर ।

भाकाशमा कुनै बिल्ल नभए कं बाहिर भ्रमण छैन, संस्कारजन्य पदार्थ नित्य छैन
र बुद्धता बल्लता छैन ।

निगण्ड-नाटपुत्रः एक परिचय

निगण्ड नाटपुत्र पनि छ तीर्थीय गणाचार्यहरू मध्येका एक हुन् । त्यसताकाका ६ गणाचार्यहरूमध्ये यिनी नास्तिक थिएनन् । यिनी कर्मवादी थिए । यिनको बाबुबारेमा पनि दीर्घनिकायको क्षामञ्जसूत्रमा उल्लेख भएको छ ।

महानायक भिक्षु भन्तानन्द

निगण्ड-नाटपुत्रको जन्मस्थान कहाँ हो भन्ने कुरा पालिसाहित्यमा उल्लेख भएको कुरा लेखकले भेट्टाउन सकेको छैन । तैपनि यिनी वैशालीका हुन् भन्ने कुरा डा. मल्लसेकरको पालि संज्ञानामावलीमा उल्लेख भएको छ । त्यस अनुसार जैनहरू यिनलाई महावीर भन्दछन् र यिनको बाबुको नाम सिद्धार्थ र आमाको नाम त्रिशला हो । यिनी क्षेत्री हुन् । पालिसाहित्यले यिनलाई नाथपुत्र भन्दछन् (नाथस-पुत्री-नाथपुत्री) । तर धेरै जसो ठाउँहरूमा नाटपुत्र भनी उल्लेख भएका छन् ।

“हामीमा कुनै प्रपञ्च गर्ने क्लेशहरू छैनन्, क्लेश-ग्रन्थी छैन” भन्ने अर्थको “निगण्ड” (= निग्रन्थ) भनी भनिएको हो ।

निगण्ड-नाटपुत्रलाई जैनहरूले महावीर तीर्थङ्कर भन्दछन् ।

महावीर तीर्थङ्कर जसका पालि अनुसार ‘निगण्ड-नाटपुत्र’ सम्बन्धी जैनहरूको ‘जैनसूत्र’, ‘उवासदसओ’ तथा कल्पसूत्रहरूबाट उद्धृतगरी G. D. पृ. १७, १०७-८, १३७, १४८ र १५४ मा उल्लिखित कुराहरू

अनुसार उनको जन्म-मरणको बारेमा उक्त G. D. मा यसप्रकार उल्लेख भएको पाइन्छ-

“महावीर तीर्थङ्करको न्मज प्राचीन वैशालीको कुण्डग्राम वा कुण्डपुर नगरमा ई. पू. ५९९ मा भएको थियो । कुण्डग्रामलाई बौद्धसाहित्यमा ‘कोटिग्राम’ भनिएको छ ।” यो पनि उल्लेख गरिएको छ कि प्रथमतः महावीरको जन्म देशनन्दा भन्ने ब्राह्मणीको कोठबाट भएको हो । किन्तु इन्द्रले ‘नात’ वंशीय क्षत्रीय राजा सिद्धार्थकी रानी त्रिशलाको बालक (Embryo) सँग सट्टापट्टा गरिदिए । (नात वंशीय राजाका पुत्र भन्ने भएको हुँदा पालिसाहित्यले केवल ‘नातपुत्र’ भन्नेबो हुनुपर्छ । त्रिशला वैशालीकै राजा चेतवकी बहिनी थिइन् ।

“तीर्थङ्करकी धर्मपत्नी यशोदाको तरफबाट अनोजा वा प्रियदर्शना भन्ने एक पुत्री भइन् । गृहस्थाश्रम छाडिसकेपछि यिनले १२ वर्षसम्म यत्रतत्र भ्रमण गरी तपस्या गरे । अनि तेह्रौं वर्षमा जिनत्व प्राप्तगरी निग्रन्थ (= निगण्ड) धर्मको स्थापना गरे । जैनहरूका परम्परा-नुसार यिनी चौविसौं तीर्थङ्कराचार्य हुन् । यिनको देहान्त बुद्ध परिनिर्वाण हुनुभन्दा २६ वर्ष अघि ई. पू. ५२७ मा, ७२ वर्षको उमेरमा पावामा भएको थियो ।”

दर्शन-दिग्दर्शन (पृ. ४९२) मा महापण्डित राहुल सांकृत्यायन यसप्रकार उल्लेख गर्छन्-

“जैन धर्मका संस्थापक ज्ञातृपुत्र (= नातपुत्र) बुद्ध समकालीन आचार्यहरू मध्येका हुन् । यिनको जन्म प्राचीन वज्जी प्रजातन्त्रको राजधानी वैशालीमा सिन्धु-वीहङ्का एक शाखा ज्ञातृवंशमा बुद्ध जन्मनुभन्दा केही समय अघि भएको थियो । यिनका पिता यत्त-संस्था

(= सिनेट) का सदस्य सिद्धार्थ राजा थिए। बाबु अमाहकका देहान्त भएपछि यिनी ३० वर्षको उमेरमा गृहस्थाश्रम त्यागी १२ वर्षमम्म गरेको शरीर सुकाउने तपस्यापछि केवली १६ पाएका थिए। ४२ वर्षतक आफ्नो धर्मको प्रचार मध्यदेश (= युक्त प्रान्त र विहार) मा गरे। अनि ८४ वंको उमेरमा पावामा यिनको देहान्त भयो।”

बुद्धको समयमा यिनीहरूले केवल लज्जा ढाक्नको निम्ति एक टुक्रा सेतो कगडा हातमा लिई अगाडिको भाग ठोपी घुम्दथे भन्ने कुरा धम्मपद अर्थकथा, उदान अर्थकथा तथा छनभिजातियसुत्तको अध्ययनद्वारा ज्ञात हुन्छ।

पूरण काश्यपले जे यिनले पनि सर्वज्ञताको दावी गरेका थिए। सङ्घीगणाचार्य थिए। बुद्धभन्दा जेठा थिए। प्रश्नहरूका उत्तर दिन नसक्दा रिसाउँदथे। आफ्नै शिष्यहरूद्वारा अपमानित थिए। आफूले बताएका कुराहरू अनुसार साक्षात्कार गरेका छन् वा छैनन्। तथा ऋद्धि प्रातिहार्यको दावी गरेका जस्ता आदि कुराहरू सबै पूरण काश्यपको परिचय जस्तै हो भनी बुझ्नुपर्छ।

पूरण काश्यप जस्तै यिनी पनि नामी तथा यशस्वी थिए भन्ने कुरा दीर्घनिकायको सामञ्जस्य सूत्रमा समुल्लेख भएको छ।

एकदिन राजा अजातशत्रुले आफ्ना भारदारहरू-जंग “कसको सत्संगतगर्नु देश होला ?” भन्ने कुराको सोधनी गर्दा निगण्ठका एक भक्त अमारले “नहाराज ! निगण्ठ-नाटपुत्र सङ्घी, गणी, गणाचार्य तथा ख्याति प्राप्त हुनुहुन्छ भन्ने वहाँकै सत्संगत गर्नु देश होला” भन्ने कुराको बित्तिगराइवाट हामी निगण्ठको ख्याति-वारे प्रष्ट बुझ्न सक्छौं।

तैर्थीयहरूप्रति असन्तोष प्रकट

राजा अजातशत्रुले पूरण काश्यापादि ६ वटै अन्य तैर्थीय गणाचार्यहरूका सत्संगत गरिसकेपछि राजालाई उनीहरूको सत्संगतद्वारा कुनै सन्तोष नभएपछि एक दिन राजा भगवान् बुद्धकहाँ गई यस्तो बित्ति गछन्—

“भन्ते ! मंले एक समय निगण्ठादि ६ वटै तैर्थीय गणाचार्यहरू कहाँ गई सामञ्जस्यफल (= प्रत्यक्षफल) सम्बन्धी प्रश्नहरू सोढा उनीहरू सबैले आ-आफ्ना मतका कुराहरू मात्र सुनाए। परन्तु मंले सोधेको प्रश्नको जवाफ कुनैले पनि दिएनन्। भन्ते ! जस्तै— ‘आँफू कस्तो छ भनी सोढा लौंका यस्तो छ’ भनी दिने जवाफ जस्तै सबैवाट जवाफ पाएँ। बालुवा निचोरी रस निकाल्न खोजेको जस्तै भयो। भन्ते ! उनीहरूका कुराहरूमा कुनै सार पाउन सकिन। अतः म तपाईंसँग सोध्न चाहन्छु कि के तपाईंले मलाई सामञ्जस्यफल सम्बन्धी कुनै कुरा बताउन सक्नुहुन्छ ?

भगवान्ले “सक्छु” भनी उत्तर दिनुभयो। अनि त्यसपछि राजालाई सामञ्जस्यफल सम्बन्धी उपदेश गर्नुभयो।

मज्झिमनिकायको चूलसकुलदायी सूत्रानुसार आफूलाई घटेको घटनाको कुरा भगवान्लाई सुनाउँदै सकुलदायी परिभाषकले निगण्ठ नाटपुत्र सम्बन्धी यस्तो भन्छन्—

“भन्ते ! अस्ति अस्ति एकदिन म ‘सर्वज्ञ सर्वदर्शी अपरिशेष ज्ञानदर्शी हिडिरहेको बेलामा पनि उभिरहेको बेलामा पनि निरन्तर अखण्डितरूपले ज्ञानदर्शन प्रत्युपरिथत हुन्छ” भन्ने निगण्ठनाटपुत्र कहाँ गई पूर्वोक्त सम्बन्धी प्रश्नहरू सोधेको थिएँ। त्यसबेला उनले यत्ता-उत्ताका कुराहरू गर्न थाले। बाहिरी कुरातिर लंजान

भाले र कोप तथा द्वेष पनि प्रकट गर्न थाले । भन्ते ! त्यसबेला मलाई भगवान्कै संज्ञना आयो— 'अहो ! साँचै नै वहाँ भगवान् हुनुहुँदोरहन्छ ! जो यी धर्महरूमा सकुशल (= पण्डित) हुनुहुन्छ ?' इत्यादि ।

सुत्तनिपातको सभियसूत्रानुसार एकदिन— निगण्ठ नाटपुत्रकहाँ गई सभिय परिव्राजकले प्रश्नहरू सोढा राओसँग प्रश्नको उत्तर दिन नसक्दा उनले रिस देखाएको कुरा उक्त सूत्रमै सभिय परिव्राजकले प्रष्ट

शब्दमा उल्लेख गरेका छन् ।

निगण्ठनाटपुत्रका शिष्य सच्चकनिगण्ठपुत्रले पनि माथि उल्लेख भए जस्तै कुराहरू भगवान्लाई सुनाएको प्रमाण मज्झिमनिकायको महासच्चकसूत्रमा पाइन्छ । अरु परिव्राजकहरूले पनि यस्तै कुराहरू भनेका उदाहरणहरू लेखकका बुद्धकालीन परिव्राजकहरू भाग एकमा पाइन्छन् ।

अनित्यता संस्वारा

[दिवंगत श्रीमती मानकुमारी शाक्य (ज्ञाती)]

जन्म— वि. सं. १९६८ आषण शुक्ल द्वितीया

मृत्यु— वि. सं. २०४१ मार्ग कृष्ण नवमी

यस अनित्य संसार छोडी जानुभएका प्रातःस्मरणीय हाम्रा पूज्या माताज्यू दिवंगत श्रीमती मानकुमारी शाक्यलाई निर्वाण प्राप्त होओस् भनी भगवान्सँग प्रार्थना गर्दछौं । यस दुःखद घडिमा समवेदना पोख्नुभएका सकलप्रति हामी कुनजस्ता ज्ञापन गर्दछौं ।

छोराहरू

वृजराज शाक्य

पुष्पराज शाक्य

छत्रराज शाक्य

बुझारीहरू

देवलक्ष्मी शाक्य

तुलसीदेवी शाक्य

मायादेवी शाक्य

छोरीहरू

धनलक्ष्मी वज्राचार्य

प्रेमलक्ष्मी वज्राचार्य

लक्ष्मीदेवी वज्राचार्य

तानसेन, पाल्पा ।

बौद्धधर्म र त्यसको उपादेयता

विश्वको सर्वोच्च टाकुरा हिमालयको कन्दरामा जन्मस्थित नेपाल अधिराज्यमा वर्षभरि विभिन्न प्रकारका चाडपर्व तथा उत्सवहरू हर्षोल्लासका साथ मनाइन्छ । यसै सन्दर्भमा प्रत्येक वर्षको वैशाख शुक्ल पूर्णिमाका दिन उत्साह, उमंगको वातावरणमा मनाइने त्यस पर्वले एकातिर बुद्धजयन्तीको नामबाट प्रसिद्धी पाएको छ भने अर्को तर्फ वैशाख पूर्णिमा तथा स्वायापुन्ही आदि नामबाट पनि ख्याती पाएको छ । प्रत्येक वर्षको वैशाख पूर्णिमाका दिन मनाइने बुद्धजयन्ती उत्सवको आफ्नै गरिमा एवम् महत्त्व पनि रहेको छ । यस बुद्धपूर्णिमाको दिनले एकातिर बौद्ध धर्मावलम्बीहरूलाई भगवान् बुद्धको अमर जीवमगथा स्मरण गर्ने अभूतपूर्व अवसर ल्याइदिन्छ भने अर्कोतर्फ आजको अस्तव्यस्त जीवनमा सत्कर्म, सद्विश्वास

ध्रुवनारायण जोन्डे

सत्संकल्प, सद्जीवन, सद्विचार, सद्गान, सत्समाधी एवम् सद्वाणीलाई अंगीकार गर्दै गएमा त्यसबाट अवश्यमेव रोग, बुद्ध्यादौ तथा मृत्यु जस्ता प्रचवाट छुटकारा मिल्दछ, भन्ने मार्गदर्शन पनि दिन्छ । यसको अलावा यस्ता पुनीत दिनले दया नै संसारको सुखको मूल कारण हो, दया नभै सुख हुन्न, जसले अरुप्रति स्वच्छ हृदयले दया गर्दैन, त्यो

वास्तविक धर्मात्मा पनि होइन, भन्ने आदि भावनाको उद्बोधन पनि गराउँदछ । यसप्रकार प्रत्येक मानवले आ-आफ्नो जीवन सुखमय बनाउन पालन गर्नुपर्ने कर्तव्यलाई बुद्धजयन्तीको मंगलमय दिनले सबैलाई सक्षम गराउँछन् ।

अनेक दुःख, कष्ट एवम् परिवारको मोह-मायालाई समेत तिलांजली दिई मानव मात्रलाई दुःखबाट उद्धार गर्न मार्गदर्शन दिने भगवान् बुद्ध सबैलाई प्राणभन्दा प्यारो नै हुन्छ । दुःखबाट मुक्त हुन को मात्र नचाहला? त्यस्तै शान्ति वसलाई मात्र प्यारो नहोला र? यीसै लक्ष्य प्राप्तिका लागि बुद्धम् शरणं गच्छामि, धम्मम् शरणं गच्छामि, संघम् शरणं गच्छामि, भनेर शान्तिका अग्रदूत भगवान् बुद्धप्रति भक्तिभाव अर्पण गर्न आजका मानव तत्पर छन् ।

आजको गतिशील एवं बैज्ञानिक युगमा पनि हाम्रा समक्ष विभिन्न प्रकारका धर्मले प्रमुख भूमिका नतिभाएको होइन, यसैकारण विभिन्न समाज एवम् क्षेत्रमा प्रचलित धर्म मध्ये बौद्धधर्म पनि एउटा प्रमुख धर्मको रूपमा उभिएको छ । बौद्धधर्म मानवीय एवम् व्यावहारिक कार्यमा आधारित भएकोले बौद्धधर्मले बहुजन हित र सुख हुने बाटो रोजेको छ भन्नु अप्रासांगिक हुँदैन । यसको अलावा पूजा भन्नाले प्रार्थना मात्र गर्ने होइन, पूजा गर्नुको वास्तविक तात्पर्य अर्थात: व्यवहारमा परिवर्तन ल्याई आदर्श जीवनघोषण गर्नु

लाई मानिएवाट मानव जीवन सार्थक बानं कर्मक्षेत्रमा उतिकै उत्साह एवम् प्रयत्नका साथ लाग्नुपर्छ भन्ने कुरा पनि अबगत गराउँदछ । अर्काको निर्देशनमा मात्र हिँड्ने होइन, बरु आफ्नो विवेक बुद्धि अनुरूप अगाडि बढेको खण्डमा मात्र मानव जीवन सार्थक हुने हुँदा भगवान् बुद्धको 'अत्त दीपो भव, अत्त सरणान अन्नञ्ज सरणा' भनी तिनीहरू आफ्नो ज्योतिमा हिँड, आफ्नो शरणमा जाऊ, अर्काको शरणमा नबस भन्ने मार्मिक वाक्य पनि उत्तिकै मननयोग्य छ भने आफूले नजानी गरिएको पूजाबाट कुनै लाभ नहुने भएको ले पूजा गर्दा त्यसको तात्पर्य पनि बुझ्नु आवश्यक हुन आउँदछ । कर्तव्य पालन गर्नु नै यथार्थ पूजा गर्नु भएको ले भगवान् गौतम बुद्ध दीन दुःखी एवम् रोगी को सेवा गर्नु नै मेरो पूजा गर्नु हो भन्ने भावनाबाट प्रेरित भै 'बौ गिलानं उपट्ठाति सो मं उपट्ठाति,' मतलब जसले रोगीको सेवा गर्छ उसले मेरो सेवा गरेको हो अतः सबैले दीनदुःखीको सेवा गर भनेर सिद्धार्थ गौतमले मानव मात्रलाई सेवा कार्यमा लाग्न आन्वहान गर्नु भएको कार्यलाई पनि भुल्न सकिन्न ।

सबै पापको डपज नै गरीबी र निधनता भएको ले कुनै पनि मानिसले यदि अनैतिक कार्य गर्दछ भने के, कति कारणले त्यो व्यक्ति पापी हुन नैराखेकोछ भन्ने

कुरामा ध्यान जानु नितान्त आवश्यक हुन आउँदछ, सोही प्रकार समाज एवम् राष्ट्र राष्ट्रका बीच व्याप्त आर्थिक असमानतालाई हटाउन सबैले उत्तिकै मात्रामा त्याग र दान गरी मध्यममार्ग अपनाउनु पनि अत्यावश्यक हुन आउँछ । यसैबाट मात्र विश्वमा आर्थिक समानता ल्याउन पनि सम्भव हुन आउँछ । सदाचार, इमान्दारी र सदाजीवन व्यतित गरेको खण्डमा व्यावहारिक रूपमा जीवन सार्थक हुने भएको ले आफ्नी मतभेद एवम् अहंभावलाई पन्छाउँदै मैत्री, सहानुभूति, प्रसन्नता एवम् तटस्थतालाई अंगाल्दै गएमा त्यसबाट समाज एवम् राष्ट्र राष्ट्रका बीच आबसी एकता एवम् भ्रातृत्वको भावना समेत प्रफुटित हुने भएको ले भगवान् बुद्धले माथिका चार तत्व (मैत्री करुणा, प्रसन्नता (मुदिता) र तटस्थतालाई ब्रह्मविहार अर्थात् उत्तम व्यवहार मान्नु नै मानव मात्रलाई आआफ्नो जीवन सार्थक पार्न प्रेरित गर्नु भएको छ । यस्ता बाँड धर्म कोरा बाल्पनिक सिद्धान्तमा मात्र आधारित नभै जीवनोपयोगी व्यवहारमा आधारित भएको मानवीय धर्म भनेर मान्न सकिन्छ । व्यवहारबाट सबैथोक सिकने र मानिसको जीवन सार्थक हुने भएको ले बौद्धधर्मको महत्ता एवम् उपादेयता प्रबुर मात्रामा रहन गएको छ ।

इतिवृत्तकबाट एउटा कुरा

बुद्धले मन्नुभयो -

भिक्षु हो! तिम्रोहरूले एउटै कुरा मात्र छोडिदिओ, तिम्रोहरूलाई अनागमी फलमा पुऱ्याइदिने मेरो जिन्मा भयो । त्यो एउटा कुरा के ? भिक्षु हो! त्यो हो द्वेष । भिक्षु हो! यो एउटा कुरा तिम्रोहरूले छोड ।

जुन द्वेषी मनबाट प्राणीहरू दुर्गतिमा पार्न जान्छन्, त्यस दोषलाई योगीहरूले राम्ररी देखी बुझी छोड्छन् । अनि छोडेको फलले फेरि कहिल्यै यस संसारमा आउँदैनन् ।

बौद्धधर्मको परिचय

अन्धविश्वासले थिचेको अवतारवादले पिसिएको तिब्बती छाटो सुदो जनतालाई आजसम्म भ्रममा पारेको अवतारवाद प्राचीन बुद्धधर्म हो भनेर । यदि अवतारवाद र पद्मसम्भवका भयंकर मन्त्र तन्त्र सत्य थियो भने त्रिनियाले निर्देयतापूर्वक हजारौं नरनारीहरू मार्दा र देशनिकाला गर्दा अवतारीका अवतार र लालटोपीवाला पद्मसम्भवको मन्त्र तन्त्र के भएर निस्क्यु भएकी थियो ? भगवान् बुद्धको पवित्र धर्मलाई कलंक लगाई अपभ्रंस भएको हिन्दू टुफ्लिकेट 'वष्पयान' धर्मले नेपालमा पनि संस्कारलाई धर्म भन्दै शोषण गर्ने माध्यम बनाई बौद्धधर्म अवलम्बीहरूलाई घुमाएको देखिन्छ । भगवान् बुद्धको धर्म र शीलको विपरीत वज्रयानीहरूको पञ्चशील, मद्य, मासु, मत्स्य, मुद्रा र मैयुन हो । युगीदेखि हाम्रा पुर्खाले हेर्दै आए हामीहरूले पनि देखिराखेका छौं ।

यिनीहरू मानिस मरेको दिनदेखि अन्तिम सुधारको दिनसम्म घेवा भनेको धर्म हो भन्दै अबोध पशुको हिंसा गठ्ठन । दान दिने बेला भयो मुखय मानिसलाई बोलाऊ भन्दै टीकाको साथमा संकडी रूपिया, छाता, भाँडा वर्तन, सिरक, डसना, तकिया र झूलपालले समेत सिँगारिएको खाष्टभित्र सुहागरात मनाउने जस्तै वसी व्यक्तिगत दान थाप्ने यो कुन बुद्धको धर्म र संस्कार हो ?

तीर्थराज मोक्तान

यतिमात्र नभै फिरदेखि पुटारसम्म लुगा फेरी गाईकी बाछी अथवा गाई समेत दान थापी अर्काको भांगमा बोक्िएर बाटो लाग्ने यो कुन बुद्धको धर्म र शील हो ? सर्पले वेरेको भगवान् बुद्धको फोटो छाप्न लगाई घेरै पछि नाग पञ्चमीको दिन नाग टाँसेको भन्दै पैसा उठाएर खाने यो कुरीति, कुसंस्कार कुन बुद्धको धर्म हो ? आसुरी-वृत्ति भएका तत्वहरूलाई प्राचीन बुद्धधर्म भन्ने आधार के ? राग, द्वेष र मोहबाट मुक्त भएको व्यक्तिलाई मात्र अल्पदान दिनु जस्तै भोजन, लोभ, राग, द्वेषबाट मुक्त नभएको दुःशील भएको व्यक्तिलाई दान दिनु बगरमा लगेर बीज रोप्नु हो भनेर भगवान् बुद्धले भष्मभएको छ । बौद्धधर्म अवलम्बीहरू मर्दा मनको भाइ, छोरा, स्वास्नीले जुगा परेला, समेत काटी सेतो कपडा बाँधी राखी ओढेर सात दश दिनसम्म नुन नखाई केरूप भएर बस्नु पर्ने र घेवा-पछि सेतो लुगा लगाई हिँड्ने र ४९ सौं दिनमा लामा गुभाजु-द्वारा विधिपूर्वक बर्छी फुकाई अनि ३ मिटर लामो रंगी चंगी धजा (लुंदर) गाडेर मनको नाममा वर्ष वर्ष दिन-मा सराह (डगे) गर्ने लगाउने यो कुन बुद्धको धर्म र शील

भिन्न पछे ? यस्ता संस्कार नेपाल अधिराज्य भरिका बौद्ध मार्गीहरूको मा पाइन्छ । यिनीहरूको कार्यकलाप हेर्दा लामावाद र गुभाजुवादलाई हिन्दू डुप्लीकेट हो भनी किटान गर्दा बिद्वान् समाजमा दुश्मन होला । वज्रयानी-हरू सत्यनारायण (हिन्दू- देवता) को पनि पूजा लगाई हिँड्छन् र काली माईको मन्दिरमा गएर पूजा पाठ गर्छन् । यी सब कारणहरूले गर्दा बौद्धधर्म अवलम्बीहरूको मौलिक र पौराणिक धर्म, महायान र वज्रयान अथवा लामावाद र गुभाजुवाद नभै थेरवादी बुद्धधर्म हो । बुद्धत्व प्राप्त गरेपछि मात्र बुद्ध हुनुभै राजा र प्रजा देश र विदेशलाई एकसूत्रले बाँधी थेरवादी बुद्धधर्मको शील र आचरणले विश्रामा ज्ञाति प्राप्त गरेको छ । भगवान् बुद्ध मोक्षदाता नभै मार्गदाता र अनात्मवादी हुनुन्थ्यो र यी परमात्मा ज्ञात्मा र मोक्षदाताका ठेकेदारहरूलाई सच्चा बौद्ध कसरी भन्न सकिएला ?

यिनीहरूले भगवान् बुद्धको पवित्र धर्मलाई अपभ्रंश पारेर त्यो देशलाई अन्योलमा पार्न खोज्यो जुन देशमा भगवान् बुद्धले जन्म लिनुभएको थियो । बचेकुचेको अवशेष जो थियो त्यसलाई अन्धविश्वास र कर्मकाण्डमा बिलीन गराइदियो जुनलाई भगवान् बुद्धले घोर विरोध गर्नु हुन्थ्यो । संस्कार चलन मात्र हो धर्म होइन । जन्म-देखि मृत्युसम्मको गरिने कुनै पनि संस्कार मानव मात्रको हुँदा मानव समाजको ख्यालै तराखी यी मूर्तिका पुजारी-हरूले संस्कारलाई धर्मभन्दा मातृशोकमा परेको पुत्रलाई स्वर्गमा पठाउने मार्ग देखाई अन्धविश्वासमा फँसाएर शोषण गर्नु नै घोर पाप हुन्छ । यो पापको परिणाम यिनीहरूले भोग्नुपर्छ । धर्मको शत्रु नै शोषण हो, जुन देशमा धर्म र संस्कारको नाममा शोषण हुन्छ ती देशका मानिसहरूले कहिल्यै पनि प्रगतिको मार्गमा पुग्न सक्ने

छैन । हात्ता पुखालि कुँदैको लुन र बाँदी, तामा र पितल-का मूर्तिहरूमा जतिसुकै भाषाबादी बनेर धूप र बत्ती नैवेद्य र चन्दन, फूलपातीले छोपेर घन्टा डमरू बजाएमा धर्मको नाममा धाँधली मात्र हुन्छ । यो त मूर्ति-कला संग्रहालय मात्र हो, यसबाट धर्म कमाउन सकिँदैन जहाँ मूर्ति छ त्यहाँ पुजारी छ । जहाँ पुजारी छ त्यहाँ शोषण छ । जहाँ शोषण हुन्छ, त्यहाँ धर्म छैन । पूजा र धर्म भनेको लोभ र क्रोधको हिंसा हुनुपर्छ, शुद्ध विचारको चरित्र पवित्र हुनुपर्छ, समाजसेवी हुनुपर्छ, रोगी र असहायको सेवा गर्नुपर्छ । एक अर्कामा सहयोगको भावना हुनुपर्छ र दया गर्नुपर्छ । नैतिकता नै धर्म हो र शुभकर्म नै धर्म हो । यही नै बुद्धधर्मको मूल जर्रो हो । जतिसुकै परम्परादेखि चलनमा आएपनि कुरीति, कुसंस्कार, कुकर्मलाई निमूल पार्नु नै धर्म हो । ७५ ईस्वीसम्मका लेखक अश्वघोष, १७५ ईस्वीसम्मका लेखक नागार्जुन, ३३७ ईस्वीसम्मको लेखक असंग, ४०० ईस्वीसम्मको लेखक वसुवन्धु, ४२५ ईस्वीसम्मको दिगनाग, ६०० ईस्वीका लेखक धर्मकीर्ति, ७५० ईस्वीसम्मको लेखक शान्तरक्षित र पद्मसम्भव । यिनीहरूले लेखेका महायान, वज्रयान, तान्त्रिकयान, कालचक्रयान, सहजयान, आत्मवादी र परमात्मावादी धर्म कसले कहाँ कुन सालमा कुन भाषामा लेखेको हो भन्ने सत्य कुरो नबुझी आजभन्दा करीव २६०० वर्ष अघि ईस्वीपूर्वको पवित्र थेरवादी बुद्धधर्मसँग तुलना गर्नु नै बुद्धिमानि नहोला । यदि हामीहरू बौद्धमार्गी हौं भने अथवा बुद्धका अनुयायीहरू हौं भने हाम्रो मौलिक र पौराणिक धर्म नै प्राचीन थेरवादी बौद्धधर्म हो ।

बौद्धपनाले नै कुरीति, कुकर्म, कुसंस्कारलाई फाली सभ्य समाजको सृजना गरी मानिसको सेवा र दुखः निरोध गर्दै मध्यममार्गको शिखरमा पुऱ्याउनेछ ।

सम्पादकलाई चिठी

सम्पादकज्यू;

नेपालको एक मात्र बुद्धधर्म सम्बन्धी यस मासिक पत्रिका मलाई गत चार वर्षदेखि प्रहृष्टको नाताले नियमित रूपमा प्राप्त भइराखेको छ । त्यसमा राखिएका स्तम्भहरू हामीहरूलाई बढी रोचक तथा ज्ञानवर्द्धक लागेको छ । जसमध्ये "मलाई चिन्त बुद्धर्दन" स्तम्भ पनि एक हो जसमा आफूलाई चित्त नदुझेका कुराहरू पोख्न र त्यसको समाधान गर्ने अवसर दिन सघाउ पुऱ्याएको छ तर गत केही अङ्कदेखि यस्ता स्तम्भ समावेश भएको

देखिनु, अतः आउंदो अङ्कदेखि यस्ता स्तम्भ समावेश गर्नु भै यस पत्रिकाको शोभा बढाइदिएकुरे छ भन्ने विमर्श अनुरोध गर्दछु । साथसाथै यस स्तम्भ समावेश नगर्नाको कारण पनि यसै पत्रिकाको माध्यमबाट बुझाइदिएकुरे छ ।

-भक्त राज शाव्य
बाङ्गेमुढा, काठमाडौं

[शाक्य जी, हात्रा पुराना स्तम्भहरूमा हृदि विनुभएको रुन्दा हामीलाई खुशी लागेको छ । हाल पत्रिकाको पृष्ठ त्रुंभया बढाउन नसकेको ले स्तम्भहरूलाई पनि समावेश गर्न सकिएको छैन । तपाईंको सल्लाहलाई हामी मनन गर्दैरहनेछौं र अनुकूल भएमा यस्ता स्तम्भहरू समावेश गर्ने नै छौं ।

-सम्पादक]

卐

जीवन सार्थक पारौं

-मङ्गलकुमार वज्राचार्य
बुटवल

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स ।
बुद्ध गौतमको, गौतमको, सन्देश जगतलाई सुनाऔं ।
सत्य र शान्तिको, आदर्श हामी न भुलाऔं ॥

प्राणी मात्रमा, करुणाको भाव दर्शाऔं
मोह, तृष्णा, लोभ, तँ तँ र म म नगरीं ।
सहनशील चरित्र बनाऔं, सहृदयी सब हामी होऔं
पञ्चशीलको मूलमन्त्र जपीं ॥

रिसराग, द्वेष, क्रोध, अहङ्कार त्यागीं
मानव मानव बीच, मैत्रीको हात बढाऔं ।
अज्ञानताको जंजीर तोडौं, चेतताको ज्योति फुलाऔं
शान्ति क्षेत्र यो, स्वर्ग बनाऔं ॥

एक अर्काको, विचारको सम्मान गरौं
मन वचन कर्मले, बुद्धवाणी ग्रहण गरौं ।
अभ्यन्तरको यात्रा चलाऔं, कुशलमार्गलाई अपनाऔं
धनमोल जीवन यो, सार्थक पारौं ॥

卐

थाहा पाइराखनुहोस्

संकलन - शि. नोरजा प्रसाई

स्वामी विवेकानन्द

भारतको एउटा प्रख्यात लेखक तथा पत्रकार देवस्कर एकपल्ट आफ्ना दुई मित्रसँग स्वामी विवेकानन्दलाई भेट्न गए । कुराकानी हुँदा स्वामीजीलाई थाहा भयो कि बी मध्ये एकजना पंजाब निवासी हुन् । त्यसताका पंजाबमा अनिकाल परेको थियो । स्वामीजीले अनिकाल-द्वि सुर्वा गर्दै भोकाहरूको निमित्त के के गरिएको छ भन्ने कुरा थाहा पाउन खोजे । त्यसपछि उनीले शिक्षा तथा सामाजिक नैतिक उन्नतिको विषयमा कुरा गर्न थाले । अन्तमा स्वामीजीसँग छुट्टिने बेलामा ती पंजाबवासी व्यक्तिले नम्र भएर भने- “म त हजूरबाट धर्मको सम्बन्धमा गहिरो अती सुख पाइन्छ भनेर ठूलो आशामा बाएको थिएँ । तर हजूरले सामान्य विषयमा नै कुरा गर्नुभयो । हजूरबाट कुनै ज्ञान पाइएन ।” स्वामीजी एकै छिन शान्त हुनुभयो अनि बडो गम्भीर स्वरमा भन्नुभयो- “भाइ, अबसम्म मेरो देशको एउटा पनि नानी भोका हुन्छन्, त्यति बेलासम्म उसलाई खुवाउनु स्याहार सम्भार गर्नु नै साँचो धर्म हो, यी बाहेक अरु सबै धर्म होइनन् । जसको पेट भोको छ उसको अगाडि धर्मको अती दिनु अहङ्कार मात्र हो । सर्वमन्दा उत्तम उसलाई उसको भोकको आगोबाट जोगाउनु हो ।”

मेरी स्टोप्स

यौन विज्ञानकी प्रसिद्ध लेखिका मेरी स्टोप्स जब बार्न थिइन्, त्यस बेला एकजनाले उनलाई असाध्यै

रात्री भनेछन्, र मेरीलाई पनि धेरै नै गर्व हुनपुग्यो । त्यसबेला उनको बाबुले छोरीलाई एउटा घटलाग्दो शिक्षा दिन्छन् । “प्यारी छोरी १६ वर्षमा यदि तिमीलाई कसैले सुन्दरताको प्रशंसा गर्‍यो भने त्यसमा अभिमान गर्नु पर्ने कुनै कारण छैन किनकि त्यो सुन्दरतामा श्रेय त प्रकृतिको हुनेछ । हो जब तिमी साठी वर्षकी हुनेछ्यौ, त्यति बेला पनि कसैले तिमीलाई सुन्दर भन्छ भने अभिमान गर्नु किनकि त्यतिबेला सुन्दरताको श्रेय तिम्रो नै हुनेछ ।”

माइकल फेराडे

विजुलीका महान् आविष्कारक एदं प्रख्यात बैज्ञानिक माइकल-फेराडे जब शाही ऐकेडेमीमा विजुली सम्बन्धी आफ्नो सफल प्रयोग देखाउँदैथिए । उनको प्रयोग सकिने बित्तिकै एउटी भद्र आइमाईले सोधिन- तपाईंले आफ्नो प्रयोगको प्रदर्शन त गर्नुभयो, राम्रो गर्नु भयो । तपाईंले सफलता पनि पाउनुभयो । यो अझ राम्रो तर मेरो भनाइ भने यी सब गर्दा तपाईंलाई के फाइदा हुन्छ ?” फेराडे तुरुन्त भन्दछन्- “मैले आफ्नो प्रदर्शन गर्ने यो राम्रो हो, तपाईंले सोध्नुभयो यो- हान राम्रो भयो । तर म यो सोछु कि श्रीमतीज्यू भर्खरै जन्मेको नानीबाट के फाइदा हुन्छ ?” यो सुनेर ती भद्र आइमाई लाजले राती भइन् ।

आनन्दभूमिका आजीवन ग्राहकवर्ग

(गताङ्को बाकी)

'आनन्दभूमि' का शुद्धदेखिका आजीवन ग्राहकवर्गको नाउँ वर्ष १२ लच्छू न देखि प्रकाशित गरिएको छ । कसैको नाउँ छुटेमा वा ठेगाना परिवर्तन भएमा खबर गर्नुहुन अनुरोध छ । खबर गर्दा आफ्नो पूरा नाम, ठेगाना र रसीद नं. जनाउन मधुलुहुनका सार्थ पत्रद्वारा खबर गर्नुभएमा यस पत्रिकाको पोष्ट बक्स नं. ३००७ पनि उल्लेख गर्नुहुन विशेष अनुरोध छ ।

५३. सत्यनारायण मानन्धर	पो. ब. नं. २३ वीरगंज	७१. रामेश्वरप्रसाद श्रेष्ठ	१२/१९३ टङ्काल
५४. द्वारिकाप्रसाद सिकोरिया	पो. ब. नं. २५ वीरगंज	७२. विष्णुबहादुर मानन्धर, विष्णु हाउस, विशाल बजार	
५५. सरदार रबीन्द्रसि, गजेन्द्र अटोमोबाइल		७३. नेशनल बूक सेन्टर	भोटाहिटी
	आदर्श नगर, वीरगंज	७४. कुलधर्मरत्न तुलाधर	महाबौद्ध, काठमाडौं
५६. श्यामलाल सिसका	आदर्श नगर, वीरगंज	७५. नरमशोभा ओझान घोर्जे माझाटोल, बाग्लुङ, बी.अ.	
५७. द्वारिकादास मानन्धर	१४/३८८ मरुहिटी, क्यूरियो पसल	७६. बृजराज शाक्य	परोपकार टोल, बुढवल
५८. जगदीशप्रसाद सिकोरिया, सुप्रीम फार्मसी अष्टिकल लेबोरेटरिज	रवसौल, भारत	७७. थीररत्न शाक्य १।६८ नारायणगढ, भरतपुर चितवन	
५९. श्रीमती दुर्गादेवी रेग्मी	क्याम्प होटेल, मरुहिटी	७८. लोकमान शाक्य ३।१६२ पुतलिबजार, नारायणगढ	चितवन
६०. हरिनारायण मानन्धर	१०/१४४ भोटाहिटी	७९. बाबुकाजि शाक्य १।१०८ नारायणगढ, भरतपुर	चितवन
६१. टङ्कराज दली	मरुहिटी	८०. किरणकुमार श्रेष्ठ ३।१३८ नारायणगढ, पुतलिबजार	
६२. द्वारिकाप्रसाद मानन्धर	१९/३०७ क्याम्प होटेल, मरुहिटी	८१. कुलबच्च बप्पाचार्य २।१२५ नारायणगढ, चितवन	
६३. अष्टरत्न तुलाधर, तुलाधर इन्टरप्राइजेज	न्यू रोड, काठमाडौं	८२. पुण्यराज शाक्य ३।४ नारायणगढ, चितवन	
६४. कमकमान तुलाधर	कमलादी	८३. श्रीमती लक्ष्मीकुमारी खड्गी २।१२५ प्रगतिपथ,	
६५. माणिकरत्न शाक्य	४/८१ कलाकेन्द्र, धरान	८४. रवीन्द्रराज बप्पाचार्य, श्री लक्ष्मी जाबुर्द	त्रिवि.त्सालय, ३।५१ नारायणगढ, चितवन
६६. पूर्णमान स्थापित	लक्ष्मीसडक, धरान-४	८५. भीमलाल डङ्गोल २।१२२ प्रगतिपथ, नारायणगढ	
६७. इन्दिरा झुलुबाई, दन्तकाली मील महेन्द्रपथ. धरान ५		८६. आशाकाजि मानन्धर ३।२३८ पुतलिबजार, नारायणगढ	
६८. बुद्धिरत्न तुलाधर	११/४०३ तंलाक्षी, त्योड	८७. रत्नकाजि बप्पाचार्य	त्रिशूली बजार
६९. पद्मकाजि तुलाधर	१०/५४२ असन	८८. प्रेमबहादुर	त्रिशूली
७०. मोक्षिकाजि तुलाधर	१०/६७ असन		

(बाकी अर्को अङ्कमा प्रकाशित हुनेछ ।)

निर्वाण व वास्तविकता

संसार दुःखमय खः, ख दुःखयात सांसारिक प्राणीनिर्ले इन्वसियां अनुभव याना च्वंगु दु। ख धनिस्व व अनात्म संसारव तृष्णा दम्काः आसक्त जुयाः दुःखय् चाः चाः हुलाः प्राणीनि जुया च्वन । शील, समाधि व प्रज्ञायागु खेपुइ बनाः तृष्णायात लिधनाः निर्वाण प्राप्त यायगु खदेश भगवान् तथागतं बिया विज्यात। अथे हे सांसारिक प्राणीपित शील पालन यानाः शान्तिपूर्वकं स्वाना च्वनेमु व स्वाका च्वनेगु संदेश नं वस्वोणं बिया विज्यात।

परन्तु धौं झीगु समाज खिचाया न्हिप्यं चाः हुलेबं चाः तुलाहे च्वगु दु। दुःखं दुःखय् हे कोन्वां बना च्वंगु दु। अथे छाक् जुल ?

म्हानां ला झीगु देशम् प्राथमिक आवश्यकता हे पूति मजुपि यको इनि। छु नय्, छु पुने, गन च्वने, धंगु खन्वां हे फुसंत मरुपि बारम्बार रोगी, जुपाच्वंपि, सामान्य ज्ञान व इखन मरुपि प्राणीपितं मानसिक शान्ति वा निर्वाणयागु खंय् अने फंमखु। देश विकासयागु ज्या च्वसन्तुलिइ जुयाच्वन। म्हुठि मनूत भोग विलासय् हुवम् जुया च्वसां आपत्तं मनूत कङ्गाल जुयाच्वन। भ्रष्टाचार, अन्याय व अत्याचारं विकासकार्यं अवरुहुइ याना च्वन। उं छक् व बुं छक्या खंय् राजुकिजाथि घोरा धोर ज्वीक त्वानाच्वन। धर्मया नामय् शोषणं जुयाच्वन, ध्रुवा व शक्ति न्याय निसाफ न्याना च्वन। अथे समाजय् आपातं दुःखया कारण मानव अः हे जुयाच्वन। प्रकृति हमा च्वंगु जन्म, जरा, व्याधि व मृत्युया दुःख ला मानवं अःगु हे स्वाभं व अज्ञानवशा हमाच्वंगु दुःखया न्ह्यःने नगध जुयाच्वन। ख झीगु थौंया वास्तविकता खः।

गणेश "पथिक"

ख झीगु वास्तविकताया पृष्ठभूमी स्वयंलय. व्यक्तिगत निर्वाणया लेंगु तप्यकेगु स्वयां नं मानव निर्मित कृत्रिम दुःखयात मदयका छवयगु नि झीगु प्राथमिक कर्तव्य जुयाच्वंगु दु। ख मानव निर्मित दुःखं जाःगु समाजयात तोताः निर्वाण मालेगु अथे हे खः गथे भयङ्कर तूफान बदाच्वंगु समुद्रयागु लःयात गिलास छगलय, तथाः आः शान्त जुल धायगु ख खः।

प्राकृतिक नियमं हेगु तूफानयात शान्त यायगु शक्ति झीगु ल्हाःती मदयफु, किन्तु मानवं हयाच्वंगु दुःखयात प्रयत्न यात धाःसा मानवं मदयका नं छुयफु। दक्क मानव छपे जुयाः प्रयत्न यात धाःसा थुजाःगु समाज निर्माण यायपु- गन छु नय्, छु पुने गन च्वने धंगु छुः सुयातं सतय् याइमखु, गन थःत मानव शिक्षा व इलम फुकसिके दयाः इलम अनुसारया ज्या समाजय् यानाः समाजयागु आवश्यकता पूति याना च्वनी, गन लोभ यानाः व्यक्तिगत धन संचय याय् माःगु कारण हे समाजय् दे मखु, गन मनूखं मनूयात समान खनी, बिचिय् कृत्रिम पःखाः देमखु, गन थःत माछि दक्कसित देगुया कारण अनावश्यक हाकु-धन पोची माःगु वदस्ता हे वैमखु, गन थःगु स्वार्थं स्वयां नं समाजया स्वार्थं सर्वोपरि ज्वी, थुजाःगु आदर्श समाजय् मानव निर्मित कृत्रिम दुःख व्याकं अभाव जुयाः केवल स्वभावजन्य दुःख गथे जन्म, जरा, व्याधि व मृत्यु त्यनी। किन्तु गन जीवन फुक छधी

जुयाः दक्वसियां दक्वयाके आत्मीयता दी, अन मनुख
दक्वयाके थः खनी व दक्व थःके खनी । थुजाःगु अवस्थाय्
जन्म जरा मृत्यु केवल जीवन परिवर्तन जुयाः न्ह्याः
वनेत मदय्कं मगाःगु प्राकृतिक नियम जक ज्वी, दुःख
ताय्माःगु कारण ज्वी मखु ।

भगवान् तथागतं बौद्ध भिक्षु संन य्काः थुजाःगु हे
आदशं समाजयागु किपाः झीत क्यना विज्यात ।

मिन्नु संघया लोक्य हित व मुखया निरिति लोक्य
कल्याण ज्वीगु सत्य व शान्तिया देशना धकाः आह्वान
याना विज्यात । थोंयागु समाजया वास्तविकताया
परिपृष्ठय् बौद्धतय्गु जक मखु झी फुकसिगु न्हापांयागु
कर्तव्य थुजाःगु हे आदर्श समाज निर्माण याय्त प्रयत्न
याय्गु जुया च्वंगु दु । समाजय् वैच्वंगु, समाजयात
किलं नयाः भ्वावः याय् थें याना च्वंगु विषय स्थिति बारय्
मानवमान यथार्थं उद्बोधन बीगु, व्यक्तिगत स्वार्थं प्रेरित
जुयाः अष्टाचार, अ याय्, दुराचार यानाः समाजया की
जुगावर्षित थुजाःगु कर्मयागु पल छु जुयाच्वंगु दु व छु
ज्वीफु थुजीया दाय् यथार्थं रोध याना बी माःगु दु ।
असत्यं सत्यपाखे व दुराचार सदाचारपाखे यनेत
प्रयत्न याय्माःगु दु, शिक्षा व इलमया विकास यानाः
नय्त्वने च्वनेया समस्या, रोग व अशिक्षा मदय्केत देशय्
जुयाच्वंगु सत्ययत्नयात पूर्ण सफल याय्त ग्वाहालि याय्
मालाच्वंगु दु । मनु व मनूया दश्वी गुगु कृत्रिम भेदभाव
या पःखाः खः, व्यक्तिगत स्वार्थं च्वता खः, उकीया विपरीत
मानव मात्र प्रति प्रेम व समभावया भावनायात व्याक्कं
प्रचार जक मखु पालन नं याय् मालाच्वंगु दु ।

संक्षेपं धाय्धासा, वास्तविकतायात न्ह्यःने तयाः
सत्य व शान्तिया लंपुइ दृष्टापूर्वकं न्ह्याना वनेगु महान्
दायित्व थों झी फुकसिगु उपरय् वैच्वंगु दु ।

सितुघाँय्या लः फुति थें

-वसन्तरत्न वज्राचार्यं

काःलं चिनातल थ्वः संसारयात

जरां न्ह्याका च्वन थ्वः संसारयात ॥

मिन्ना जाः जिके निर्हिंहे उबलय्

लक्ष्मीया ल्याचाः मयाना जि गबलें

उबलय् जिगु पुइ हे गन्याःगु ।

जियें ल्याय्ःह सु दु ? धकाः च्वनागु

तर हा ! पुत जिगु थ्व पुस्लुगु अदिमान ॥

छु याय् ! सुधय् खनाम्ह, न्हाचः न्हिनय् मन्त,

न्हाचः न्हिनय् खनाम्ह, सन्ध्याइलय् मन्त ।

मिखा तिसिनाः खँ सय्का च्वनाम्ह,

थ्व खनाः तिनि दाः चाय्काम्ह

वाः चायानं छुयाय् ! आः ई, हे मन्त ।

काय्मपुत ज्या छुं व तुय् जलय् नं

न्ह्यानाच्वंगु खुसि दी मखु थें

लित्तुलिनाः च्वम्ह, व काःलं त्वती मखु थें

यंकी छुहु अवश्य ह्वां, वं सकसितं

न्ह्यागु इलय् नं ।

खः वाः झीगु जीवन नं धाथें

आला अलेला धैथें

सितुघाँय्या लः फुतिथें ॥

- - -

कपिलवस्तु-बौद्ध जगतया छगू अन्ध

प्रमुख तीर्थ

भगवान् बुद्ध विश्वया छगू धीगु नगु खः । विश्व शान्तिया अग्रदूत जुया विज्याःह्य वस्पोल सर्वाथिसिद्ध भगवान् बुद्ध व वस्पोलं बिया विज्याःगु शिक्षाया फल स्वरूप थौं संसार्य शान्तिया लक्षणत खने दया वया च्वंगु दु । (संयुक्त राष्ट्र संघया बडापत्र थ्व हे बुद्ध भगवान् या शिक्षा शान्ति सन्देशया आधार्य तयार जुयाच्चंगु दु) ।

बुद्धया जन्मस्थल लुम्बिनि शीगु [देशया पश्चिम-पाखे अवस्थित दु । थौं लुम्बिनि सम्पूर्ण विश्वया आकर्षण केन्द्र ज्वी धुंकूगु दु । अथे जूया निर्मित लुम्बिनि नेपाःया शागी तसकं महत्वपूर्ण स्थल खः । अथे हे भगवान् बुद्धया पितृभूमि नं नेपाःया लागी तसकं हे महत्वपूर्ण खः । लुम्बिनिया वार्य आपालं विवाद वः थें बुद्धया पितृभूमि कपिलवस्तुया वार्य नं अथे हे विवाद बयाच्चंगु दु । थ्व विवाद शीगु हे पासा दे भारतया विभिन्न विद्वान्तसे पिकाःगु खः । 'कपिलवस्तु नगर कहाँ छ ?' धंगु लेख (ले. आचार्य मिश्र अमृतानन्द महास्वविर) थ्व हे आनन्द-भूमि पत्रिकाया वर्ष ८ अङ्क १० या ल्याख्य प्रकाशित ज्वी धुंकूगु दु । थुगु लेख्य वस्पोल आचार्यजुं नं पालि साहित्य एवं मेमेगु ऐतिहासिक व भौगोलिक प्रमाण प्रस्तुत याना विज्याःकथं कपिलवस्तु वर्तमान तिलौराकोट खःपिपरहवा मखु धकाः धाय्फु । पिपरहवायात कपिल-वस्तु प्रमाणित माय्त पासादेया विद्वान्पिनिपाखें आपालं कुतः जूगु खः । तर वास्तविकता न्हावसे वास्तविकता हे जुया च्वनी । पासादेया पाखें वःगु थ्व विवाद न्हूगु मखु । लुम्बिनि व भगवान् बुद्धया गृहत्यागया थंगू त्त्ववा

वार्य नं आपालं म्वाः महुगु विवादत पिकाःगु खः । भगवान् बुद्धया गृहत्यागया वार्य भारतया छहा जिम्मेदार विद्वानं मद्रास्य ब्यूगु भाषणयात कयाः थ्व वक्तिया च्चमिं उहा विद्वान्नाप पत्र व्यवहार याना । अले व हे खंयात कयाः २०३४ सालं आनन्दभूमिया वर्ष ५ अङ्क ७, ८ व ९, १० स च्चमियागु छगू लेख नं प्रकाशित ज्वी धुंकूगु दु । अथे हे लुम्बिनिया वार्य सृजना जूगु विवादयात थौं विश्व हे फुसुलुगु खें धकाः प्रमाणित याय् धुंक्ल । भारतया उत्तरौला धंगु थासं छुं भति तापाःगु मनोरी चौराहा नांगु वार्य लुम्बिनिनाम नांगु गां छगु दु । थ्व थाय्वात हे भगवान् बुद्धया जन्मस्थल 'लुम्बिनि' धकाः प्रचार याःगु खें धन न्हायने बहू जू । कपिलवस्तु गन दु धंगु खंयात कयाः भारतया छहा विद्वानं 'कपिल-वस्तु-लुम्बिनि-दिग्दर्शन' धंगु सपुती प्रप्टरूपं प्राचीन कपिलवस्तु वर्तमान तिलौराकोट खः धकाः पुरातत्वविद् श्री पि. सि. मुखर्जी महाशययागु धापूयात वर्णन याना वःगु दु । अथेसां नं थ्व सन्ति लुम्बिनि व कपिलवस्तु क्षेत्रया संरक्षण व अन बैपि यात्रुतय्त माःगु सत्कार भारतीय व्यक्ति यानाच्चंगु दु धकाः मछाः मजुसे कथित छहा युरोपीयनयागु प्रशंसा (भारतीय आतीथ्यपनया) या छगू तुम्का स्वथना तःगु दु ।

सागरमान वज्राचार्य

भगवान् बुद्ध नेपाःयाहा जक मखु अपितु वस्पोल संसारया हे असाधारण विभूति खः । वस्पोलया जन्म-स्थल, पितृभूमि नेपाःया जक मखु संसारया हे छगू अन्मोल भूमि खः । अथे जूया निर्मित वस्पोलयागु जन्मस्थल

पितृभूमियात् कथा: विवाद याय्गु मन् मात्रया लागी अशोभनीय ज्या ख: । वरु थुकीया पलेसा वस्पोल वरदान स्वरूप बिया बिज्या:गु बुद्धधर्मयात ग्रहण याना: दु खं मुक्त जुइत स्वय्गु व कुत: याय्गु हे बुद्धिमान्नी थहरय् ज्वी ।

भगवान् बुद्धया जन्मस्थल लुम्बिनि ख: थे पितृ-भूमि कपिलवस्तु ख: । प्राचीन कपिलवस्तु वर्तमान तिलौराकोट ख. धंगु विश्वध्यापी रूपं प्रमाणित ज्वी हे थुं कथ ।

कपिलवस्तुया उत्पत्तिया नाप नापं ओक्काक वंशीय जुजु पिनिगु सम्बन्ध खने दु । ओक्काक वंशीय राजकुमारपिन्सं कपिल कपिद्या सल्लाह वथं सृजित या:गु शहर राज्य जूया ति ध्व राज्यया नां कपिल-वस्तु नूगु ख: । अले व हे राजकुमारपित्त वय्क पिनि व्वां 'जुजु' विवाह सम्बन्धि खंयात वया. 'सक्या दत भो ! कुमाराति' अथत् भो राजकुमारपि ! अवश्यमेव याय्कु' धंगु उद्गार प्रकट या। बिज्या गुनी: कुमारपित्त सक्यावत-सक्या-सक्या-शाक्य धका: नामकरण ज वंगु ख: । थुकरं शाक्य नामकरण जूनि कुमारपिन्सं शासन या:गु ध्व राज्य 'कपिलवस्तु शाक्य वंशज राज्य' जूवंगु ख: । ध्व राज्य कुशिनगर व पावा राज्यया उत्तर पाखे ला: धंगु खं पालि साहित्य सुत्तनिपातव् उल्लेख जुयाच्वंगु दु । पश्चिमपाखे कोशल राज्य अन्तर्गत अचिरवति खुसिया किनार:य् तक्क ध्व फल्लय् जुयाच्वंगु दु । उगु इलय् ध्व तसकं हे समृद्धशाली राज्य जुयाच्वंगु ख: । तर शाक्यवंशया अभिमान स्वरूप शाक्य वंशया मिनामचा कोशल जुजु विडुडभपाखे हे ध्व राज्यया मिनामचा जुम । पाजुपिन्थाय् मध्ययन्था लागी व:हा कुमार विडुडभयात म्वा:मदुगु जातिवादी संस्कार याना: या:गु अपमानया बदला कुमार विडुडभ

जुजु जुइवं शाक्यतय्के बदला काय्गु कुत: यात । स्वका तक्क ला भगवान् बुद्ध पना बिज्यात । तर प्यक:या खुसी विडुडभं शाक्य जनपदय् कपिलवस्तुया तहस नहस याना: मि च्याकाबिल ।

चिनिया यात्री ह्वेनसाङ्ग बुद्ध-तीर्थ स्थलया यात्रा या:व:त्रलय् कपिलवस्तुया भग्नावशेष लग भग अघाइ माइल फंनय् जुयाच्वंगु खं वय्कलं वर्णन याना दीगु दु । सारनाथ, वैशाली, कुशिनगर, बुद्धगया, श्रावस्ति इत्यादि बौद्ध-तीर्थस्थलत थुपि हे चिनिया यात्रीत ह्वेन-साङ्ग व फा-हियान्पिनिगु सप्रयास व वर्णन कथं हे पत्ता लगय् जूगु ख: । फा-हियान व ह्वेन-साङ्ग त्रमश: प्यंगुगु शताब्दी व खुगुगु शताब्दी बौद्ध-तीर्थ यात्राया हेतु झीथाय् ज्ञा:गु ख: । फा-हियानं कपिलवस्तु नगर श्रावस्ति ५१६ ली (लगभग ८६ माइल) दक्षिण पूर्वपाखे ला: धका: वर्णन यानादिल । वय्क:पिन्सं याना दीगु इलय् थन सूं हे मनु वा शासकवर्गंत मद्दुगु जुयाच्वन । कपिलवस्तुया भग्नावशेषं वय्क:पिन्सं कपिलवस्तुया समृद्धिया बाखं कना च्वन । शहरया अवशेष स्वरूप खण्डहर जुयाच्वंगु ध्व राज्यय् छचा:खेरं सुरक्षा पखा: (Defence wall) या अवशेष वय्क:पिन्सं खका दिल । अथे हे शुद्धोदन जुजुया राजप्रासादय् दुने कुमार सिद्धार्थ व राजमातापिनिगु मूर्तित दुगु खं वय्क: पिन्सं वर्णन याना दीगु दु । सिद्धार्थ राजकुमारं म्हा-मिनिध्मण यानादिज्या:गु पूर्वीद्वारया बारय् नं वय्क:पिन्सं वर्णन याना छगु दु । फा-हियानया ज्ञापुकरं ध्व राज्यं करीव ८ माइल दक्षिण पश्चिमपाखे ऋकुच्छन्द बुद्धया जन्मस्थल 'ना-पेई-कि' गां दु । ध्व थासं करीव ६ माइल उत्तर पश्चिमपाखे च्वंगु थाय् कतकमुनि बुद्ध-यागु पितृभूमि ख: धका: उल्लेख यानादीगु दु । जुजु

विडुडमया सेनानाप त्वाःपि वीर योद्धा धायकाः सीपि
शाक्यजनया स्मरणय् अनया वासिन्दातसें दलद्वः स्तुपु
निर्माण गाःगु धाय्या वारय् ह्वेन-साङ्ग उल्लेख याःगु
दु। वय्कःपि चिनिया यात्रीपिनि धापू कथं वीर सैनिक
तय्गु हि कपिलवस्तुया पश्चिमपाखे चंगु छगू पुत्रू
(ताल) स तय् यंकूगु खः। निह्य चिनिया यात्रु पिनिगु
वर्णन करीब समान हे जू। केवल दिशा व दूरीया खँय्
छुं असमानता खने दु। अथेत्तानं थुकें छुं मपं। बौद्ध-
तीर्थया यात्रा अत्रवि थुपि निह्ये निगू शताब्दि पाक्क वःपि
जू सां थुनिगु वर्णन समान जूगुलिं यानाः पालि साहित्यया
भाधारय् स्तम्भननया ज्यान धमाधम जूगु खः। अले
अप्यो थें तीर्थस्थल थुमिगु हे वर्णन अनुसार पत्ता लगय्
जूगु खः।

बौद्धतीर्थस्थानया खोजी जुयाचंगु इलय् कपिल-
वस्तुया वारय् बिबाद बैगु ला स्वाभाविक हे खः। ध्व हे
सिमसिलाय् डा. लासेनं कपिलवस्तु गोरखपुरं उत्तर
पश्चिमपाखे रोहिणी खुसिया किनारा पट्टी दु थ्रेगु मन्तव्य
प्रकट याना दिल। श्री एम. एस. जुलियनपाखें ध्व
मन्तव्ययात समर्थन प्राप्त जुल। अनलि १८९३पाखे मे.
कनिधमं कपिलवस्तु सहेट महेटं अन्दाजी ८१ माइल
दक्षिणपूर्वपाखें वस्ती जिल्लाया गनर खासा खः धँ थें
बिचाः पत्रकादिल। अथे हे वय्कःया सहायक श्री कार्लाय् नं
सन १८७५-७६ पाखे खइ खुसिया किनाराय् अवस्थित
भुइलातालयात हे प्राचीन कपिलवस्तु थहरय् यायगु कुतः
जुल। वय्कलं लुम्बिनि, कपिलवस्तु, कनकमुनि बुद्धया
नगर च क्रकुच्छन्द बुद्धया नगर नं व हे भुइला तालया
भासपास ज्वी धंगु बिचार न्ह्यथना दिल धँ थें कुतः नं
मयाःगु मखु। तर निगलि हवा व लुम्बिनिस अशोक
स्तम्भ पत्तालगय् यानादीह्य डा. फुहररं सात माइल
लम्बा व लगभग ४ माइल चौडा जुयाचंगु कपिलवस्तुया

वंशज पत्ता लगय् यायगु पाखें अगसर जुयाः पिहां झाल।
वय्कःया धापूकथे अमौली, वंदौली, हरनामपुर, विकुली
शिवगढ, तिलौराकोट, रामघाट, रामपुर, अहिरौली,
श्रीनगर, जगदीशपुर व सागरहवा इत्यादि गांत पुक्कं
हे प्राचीन कपिलवस्तुया क्षेत्रत खः। तर वय्कःयागु थुगु
वर्णन चिनिया यात्रु ह्वेन साङ्गया वर्णननाप मिलय्
मजू। अथे हे छगू निगू मिलय् मजगु प्रतिवेदनया फल-
स्वरूप वय्कलं थम्हं यानादीगु अन्वेषण कार्यं ल्हाः
लिसाले माल। अले वय्कःयागु थासय् सन् १८८९
पाखे कपिलवस्तु पत्ता लगय् यायगु ज्याय् श्री पि. सि.
मुखर्जी अगसर जुया दिल। वय्कलं वर्तमान तिलौरा
झिखुगूगु भुजायुक्त स्तूपया उत्खनन याना दिला। अथे हे
उत्तर पूर्व कुनापाखे चंगु सुरक्षा पःखाःया ट्रेस नं याना
लि पूर्वथिद्वारया पत्ता लगय् यायगु एवं स्थापना इत्यादि
ज्याइो पूर्वका दिल। वर्तमान तिलौराकोट प्राचीन
कपिलवस्तु छः धकाः वय्कलं दुभंगु प्रमाण सहित
प्रमाणित याना दिल। थःगु प्रतिवेदनय् वय्कलं तिलौरा-
कोट करीब २ माइल उत्तरपाखे अवस्थित सागरहवा नांगु
थासय् विडुडमं शाक्यतयुक्त स्याःगु थाय् खः धकाः
उल्लेख यागु दु। अथे हे लोरिकुण्डया दक्षिण पट्टी चंगु
तःधंगु थूरयात त्र्यप्रोधाराम विहार धकाः सिद्ध यागु
दु। वय्कःयागु ध्व वर्णन चिनिया यात्रु ह्वेनसांगयागु
कपिलवस्तु लगभग ३-४ ली दक्षिणपाखे तिग्रेधाराम
विहार व अन हे सजाट् अशोकं स्थापना याःगु स्तम्भ
दुगु खँनाप मिलय् जू। श्री मुखर्जी महाशययागु प्रतिवेदन
अनुसार गोटीहवाय् पत्ता लगय् जूगु अशोक-
स्तम्भ व निर्वाण स्तूप व थाय् क्रकुच्छन्द बुद्धया जन्मभूमि
खः धंगु सिद्ध जू। अथे हे निग्लीहवाय् पत्ता लगय्
जूगु अशोक स्तम्भ (खण्डित) अनुसार ध्व स्थान कनकमुनि

आनन्दभूमि

बुद्ध्या जन्म स्थान खः । ध्व स्तम्भय्, च्वयातःगु शब्द थुगु प्रकार दु- देवानं पियेन पियेदसिन लार्जिन चोदसवसा (भिसि) तेन बुद्धस कानाक मनस थुवे दुतियं बढिते (विसतिव) सभिसितेन च अतनं आमाच महीदितं (सिला-थुवे) च उस प.पिते" अर्थात्, प्रियदर्शी जुजु अशोक महाराजां भगवान्, कनकमुनि बुद्ध्या जन्मस्थल (स्तूप) या निकःतक्क ममंत यानादिल तथा राज्याभियेक ३० वर्ष पश्चात्, विज्यानाः पूजा यानाविज्यात । अले विशाल स्तम्भ थनाविज्यात ।

गोटीहवाय्, पत्ता लगय्, जूगु अशोक स्तम्भ पाखें विस्तृत जानकारी प्राप्त याय्त् रव. पूज्य धर्मालोक भन्नेपाखें सरकारी सिफारिस अनुसार उत्खननया ज्या याना विज्याःगु खः । ध्व अशोकस्तम्भं कपिलवस्तु वर्तमान तिलौराकोट खः त्रैगु खँयात पुष्टी याः । प्राचीन कपिल-वस्तुया बाख्, थुगु किसिमं विभिन्न महानुभावपिसं याःगु अनेक प्रयासया स्वरूप हे थीं प्राचीन कपिलवस्तु नगर वर्तमान तिलौराकोट खः ध्रैगु प्रमाणित जुल ।

कपिलवस्तु भागीरथी खुसिया किनारास अव-स्थित छगू शाक्य राज्य खः । ध्व राज्यया आसपासय

सालवन नं दु सालवन व भानीरथी खुसि कपिलवस्तुया सौन्दर्ययात अझ शोभायमान यानाच्वंगु दु । भागीरथी खुसि मनू मात्रया लागी पवित्रगु खुसि खः । जुजु भगीरथ या तपस्याया फलस्वरूप संसारय् दकसिबय्, न्हापा गंगा प्रवाहित जूगु ध्व हे खुसिस खः । आः थौंकन्ह्य्, ध्व खुसियात वाणगंगा धकाः घाइ । कपिलवस्तुयात थुक्थं पवित्र खुसि स्पर्श याना च्वयें धौलागिरी हिमालं अझ बांलागु सौन्दर्य थपय्, यानाच्वंगु दु । कपिलवस्तुया सौंदर्यं जुयाच्वंगु वाणगंगाया पृष्ठभूमी धौलागिरी हिमालया विराजमान तसकं हे मगमोहक जू ।

कपिलवस्तुस गुलि उत्खनन इत्यादि ज्या जुइ माःगु खः व मजू । अझ अन वनेत लँ तक्क नं मदु धाःसां मपा छय्त ला लुग्बिनि व पिलवस्तु वनेगु वच्ची लँ दु । ध्व तंग मोटर साइकलतक्क नं यंके थाकु । २२ किलो मिटर ताहाःगु ध्व लँया निर्माण याकनं जूगु झीतं स्वय्, दँगु आशा दु । नेपाल सरकारया पाखें धाय्माल धाःसा बुद्धया थुगु तंत्रया साण हे अवहेलना जुया च्वंगु दु ध्वयें आपाः सिया गुनासो दु ।

घृणा हृदयया
पागलपन स्वः ।

- वायरन

Don't Escape

-Bodhi Bajracharya

Man has perhaps never been exposed before to the rigours of mental stress and tension as today. The commercially motivated means of sensual pleasure has drenched the modern man through and through with sensual excitement beyond description. The craze for pleasurable sensations provided by the development of physical means of gratification has left him devoid of any capacity to think coolly and rationally. The whole mental frame of a modern man has been so moulded by the misunderstanding of true nature of things that love is regarded as nothing more than sexual contact, happiness is synonymous to amassing of wealth, drunkenness is taken to be supreme bliss and violence and agitation are taken to be the way of life. Mental and physical agitation, nervous tension and stress and restlessness have come to be the companions of modern man. Resort to psychiatrists and mental clinics has become a normal habit. Tranquilizing drugs become the masters of modern man.

The moral values so much cherished by our ancestors and preached by the saints seem to have lost their flavour. Truth has become a mysterious thing to be sought and found out by some enthusiasts. Only few enthusiasts in

the vast multitude of humanity keep and courage to face the reality squarely and acquire the natural relaxation and tranquility free from any pull. Vast majority of mankind just escape the reality and try to hide themselves in the laps of momentary pleasure which, of course, cannot protect them from the blows of reality. Reality manifests itself, some-times very cruelly and painfully. If we are not prepared and armed enough to face the reality, then great miseries and sufferings lasting for many future births may be some where in the corner. But modern man is brought up in an atmosphere of escapism, so that when he is face with reality some time in his life, he cannot bear its blow. It becomes too late for him. No wonder then that a blooming youth having pleasure with his girl friend one fine evening is found to have committed suicide early next morning! No wonder that high-ranking executive, who preach the value of life, are some-times found themselves shot dead.

Life is to be lived and to be lived peacefully and harmoniously facing calmly all the complexities and blows of reality. To live such a life is an art to be practised and developed.

Of course, a great amount of literature on how to live a peaceful and harmonious life is available in the book stores and people might have been benefitted by them temporarily. But if one tries to go a little deeper one is bound to be perplexed and lost some where in darkness. That is to say, modern literature on the subject does not give full and complete guidance. It seems to lack the essence. To live a life deliberately in a definite wholesome pattern involves great self-discipline and needs tremendous faith and understanding. Such faith and understanding can be generated only when men are fully convinced, inwardly and outwardly, of the better results it will lead to.

For those who like to lead a peaceful and harmonious life in this world of multiple strain, Buddhism provides a thorough guidance. The doctrine of Lord Buddha is well-proclaimed and open for all irrespective of colour, sex, caste, creed, age and nationality. The Buddha's doctrine is based on the principle of "come and see for yourself" and not to believe blindly in the hearsay. If you are thirsty you have to find out water and drink it. No amount of description of water is going to quench your thirst. A pool of clean and cool water is here waiting to quench your thirst—your thirst for a peaceful and harmonious life for from stresses and tensions. Buddhism teaches not to escape but to face

the reality calmly and quietly. It teaches on how to live with and face the realities of impermanence and suffering inherent in all psycho-physical components that constitute man and the universe. Not understanding or misunderstanding of impermanence and suffering is the main cause of misery and tension in the world. The Buddha has explained, out of his own experience, the true nature of impermanence and suffering, the right understanding of which will help us live a life full of peace, harmony and understanding. May all beings be happy! **

भारतम् दक्षिणायु अपो चयु
बाइस्कलया ताः

LINK
लिंक

safex
साफेक्स

दयकीह्य :

CYCLO INDIA

B.S. INDUSTRIAL ESTATE

ALIGARH-202001

(INDIA)

भिक्षु-संख्या बढाउने

बुद्धधर्ममा शाखा उप-शाखाको मात्रामा प्रचुरता रहेतापनि थेरवादी बुद्धधर्मको नै विशेष स्थान रहेको छ । थेरवादी परम्परा कायम गर्ने एक मात्र उपाय भिक्षु संख्या बढनु हो । भिक्षुका नियम पालन गरी भगवान् बुद्धका उपदेश अनुसार कर्मठ भद्ररङ्गु नै थेरवादी हुनु हो । भगवान् गौतम बुद्धले यही थेरवादी धर्म अनाई आफू त्यसैमा निहित रही शान्तिवादी र कर्मवादी भई व्यवहार सिकने सिकाउने गरी सांसारिक जीवन बिताउनु भएको हो ।

नेपालमा थेरवादी परम्परा कायम भएको आज ५० वर्ष माघ्दा पनि १०० जना भिक्षु र १०० जना अनगारिकाभन्दा बढी भिक्षु नेपाल अधिराज्यमा छैन । साँचै को शान्तिका अग्रदूतका अनुयायीहरूका रूपमा रहने भिक्षुको संख्या बढेमा नै आजको विश्वको शान्तिको मागलाई सघाउ पुग्नेछ । नेपालमा शान्तिक्षेत्र घोषणा भएको विषयमानवादको प्रतिरूप हो, शान्तिप्रिय नेपालको अदम्य साहस, दूरदर्शिता र सांस्कृतिक परिचय हो ।

यस परिप्रेषमा भिक्षु संख्या बढाउने अनुकूल परिस्थिति र आवश्यकता आजको नेपालमा रहेको छ । यस काममा ठूलो सक्रियता भिक्षुसंघले निभाउनु आवश्यक छ । भिक्षु बनाउने आफ्नै नियम छ । तर पनि परिवारको अनुमति लिनु, भिक्षु हुनेको स्वीकृति प्राप्त गर्नु र पात्रता हेर्नु आदि कुरा परीक्षा गरी सजिलैसँग भिक्षु संख्या बढाउनु आवश्यक भएको छ । यसमा अहू बढी जतन हुने नियममा रहने र जटिलता समावेश गरिनु हुन्न । जति सक्थो उति छिटो छरितो रूपमा समर्थन जनाई भिक्षु संख्या बढाउने कार्य सम्बन्धित अधिकारी संघ र व्यक्तिहरूले सक्रियताका साथ गर्ने गराउने प्रक्रिया यथाशीघ्र शुरुआत हुनेछ भन्ने आनन्दभूमिले आशा लिएको छ । यस कार्यमा उपासक उपसिका र शान्तिप्रिय ज्ञानी व्यक्तिहरू अग्रसर भई सहयोग नपुन्याउन्जेल धो काममा वृद्धि हुने छैन । अतः यस्ता व्यक्ति व्यक्तिका लागि भलो हुने धर्ममा सबैले ध्यान दिई सहयोग पुन्याउनेछ भन्ने पनि आनन्दभूमिले आशा राखेको छ ।

वीरभद्र चरित्तोष

काठमाडौं- २०४१ माघ २२

भिक्षुसम्मेलन सम्पन्न

यही माघ १८ गतेदेखि माघ २२ गतेसम्म आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भूमा ४ दिने ऐतिहासिक भिक्षु सम्मेलन सम्पन्न भयो। नेपालमा बेरवाद प्रवेश भएको ५० वर्ष नाघेको उपलक्ष्यमा स्वयंजयन्तीको रूपमा आयोजित यस सम्मेलनमा काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, बनेपा, त्रिशूली, पोखरा, पाल्पा, टुटौल, लुम्बिनी, धरान, धनकुटाका भिक्षुहरूले भाग लिएका छन्। बेरवाद मा लागेका ब्राह्मण, क्षेत्री र ताम ज्ञ भिक्षु लगायत श्रीलंका, थाइलैण्ड र बर्माका भिक्षुहरूले पनि यस सम्मेलनमा भाग लिएका थिए। २० वर्षेनम्म सुप्त अवस्था मा रही पुनर्जागरण स्वरूप भएको यस सम्मेलनमा भएको चुनावमा भिक्षु महासंघको लागि संघमहानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर र महानायक भिक्षु अमृतानन्द क्रमशः धर्मानुशासक र अध्यक्ष निर्वाचित हुनुभएको छ। उपाध्यक्ष, सचिव उपसचिव र कोषाध्यक्षमा क्रमशः भिक्षुहरू मुञ्जोत्रानन्द, ज्ञानपूर्णक, सुदर्शन र कुमार काश्यप निर्विरोध निर्वाचित हुनुभएको छ। अन्य सदस्यहरूमा भिक्षुहरू बुद्धघोष, चन्द्र, मन्मथघोष, बोधिसेन र शीलभद्र रहनुभएको छ। उक्त निर्वाचनको लागि श्रीलंकाका प्रियदर्शी महास्थविर, थाइलैण्डका फ्रा. धम्मधीर राज महामुनि र ऊ सागरानिवृंग महास्थविरको एक आभोग गठन भएको थियो। त्यस भिक्षु महासंघको लागि

श्रीलंका, थाइलैण्ड र बर्माका भिक्षु प्रतिनिधि भएका एक सल्लाहकार समिति पनि गठन गरियो र श्रीलंकाका मडिहे प्रज्ञासिंह तथा थाइलैण्ड का फ्रा. धम्मधीर राज महामुनिले उक्त समितिमा बस्ने स्वीकृति पनि प्रदान गर्नुभयो।

यसै सम्मेलनमा संघनायक हुनुभएका प्रज्ञानन्द महास्थविरलाई महानायक, तथा 'अरिय धम्म रक्खित नेपाल बुद्धशासन वंसालंकार सिरि' नामक सम्मानले विभूषित गर्‍यो। यस्तै शाक्यनन्द महास्थविरलाई उपसंघनायक पदले विभूषित गरेको छ र आचार्य अमृतानन्द महास्थविरलाई श्रीलंकाका तीनै निकायका महासंघले संयुक्त रूपमा "महानायक" पदद्वारा सम्मान गरेको मा यही महाभिक्षु सम्मेलनले अनुमोदनगरी ती निकायहरूमा कृतज्ञतापत्र पठाउने निर्णय पनि गरियो।

यसै सिलसिलामा श्री ५ महाराजाधिराज बीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव सरकारबाट राखिबक्सेको शान्तिक्षेत्रको प्रस्तावको भिक्षुहरूको नियम परिधि भित्र रही राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा योगदान दिने निर्णय पनि गर्‍यो। यस्तै श्रीलंकामा भएको चौधौं विश्वबौद्ध सम्मेलनलाई श्री ५ महाराजाधिराज सरकारबाट बक्सेको कृपापूर्ण पन्ध्रौं विश्वबौद्ध सम्मेलन नेपालमा गरिनेछ भनि हुकुम बक्सेकोमा मौसूफ सरकारमा हार्दिक कृतज्ञता चढाउनुका साथै सो सम्मेलनको लागि सक्दो योगदान दिने पनि महासंघले निर्णय गर्‍यो। बुद्धजन्मभूमि नेपाल अधिराज्यमा बुद्ध, बुद्धधर्म, बौद्धसंस्कृति र बौद्धकलाको उच्चस्तर-

रीय अध्ययन, अध्यापन तथा अन्वेषण गर्ने एक निकाय हुनुपर्ने आजको राष्ट्रिय माग भए अनुसार त्रिभुवन विश्व विद्यालयका कुलपति होइबक्सका राष्ट्रनायक महाराज-धिराज सरकारका हजुरमा धर्मसहिष्णुताका आधारमा त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा 'बुद्धोलोजी' संस्थाको व्यवस्था गरिपाऊ भनी भक्ति तथा बिनम्रता पूर्वक बन्ति चढाउने प्रस्ताव पनि उक्त सम्मेलनमा पारित गरियो। यसरी नै नेपालामा खोलिने संस्कृत विश्वविद्यालयमा बौद्धहरूको प्राचिन भाषा पालि अर्थात् मागधि भाषालाई पनि चीन, भारत, श्रीलंका, थाइलैण्ड, बर्मा र एसियाका अन्य देश तथा अमेरिका र यूरोपका विश्वविद्यालयहरूले स्थान दिए झैं अध्ययन र अध्यापन गर्ने स्थान दिलाउन माग प्रस्तुत गरेको छ।

नेपाल अधिराज्यमा दश वर्षमा गरिने जनगणना अनुसार चार पटकसम्म भएको जनगणनाको तथ्यांकमा बौद्धहरूको जनसंख्या कम गराइएको कुरा अस्वाभाविक, अवैज्ञानिक र पक्षपातपूर्ण भएको महसूस गरी धर्मसम्बन्धी तथ्यांक सम्बन्धित मन्त्रालयले निष्पक्षरूपले दिइयोस् भनेर पनि त्यस सम्मेलनले सबिनय अनुरोध गरेको छ।

सम्मेलनको अन्तिम दिनमा भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको सभापतित्वमा भएको सभामा संघनायक प्रज्ञानन्द महास्थविरले बस महासंघको समागमा भएको एक ऐतिहासिक घटना हो र बुद्धशासन चिरस्थायी हुनेगरी अखिल नेपाल भिक्षु महासंघले काम काज गर्ने आशा एवं मंगल कामना गर्नुभयो। यस्तै श्रीलंकाका पञ्जा सीह महानायकले भगवानबुद्धको पालामा पनि बिनयको बारे छलभएको र बुद्धको परिनिर्वाण पछि अरहन्तहरूका बीचमा वादविवाद भएको थियो भन्नुहुँदा त्यसैको फलस्वरूप प्रथम र द्वितीय संगायन भएको कुरा बताउनुभयो। यसरी नै तृतीयदेखि छैठौं संगायन भएको

थियो। बर्मामा अहिलेसम्म पनि सिंहमर्मरमा त्रिपिटकका कुरा कुंदिराखेबो छ। र, बुद्धपटकसम्म भिक्षुहरूलाई नेपालबाट निर्वासित गरिँदा पनि आज यसरी भिक्षुसंघका महासम्मेलन नेपालमा भइरहेको हर्षको कुरा हो भनी हार्दिक मन्तव्य व्यक्त गर्नुभयो।

थैलैण्डका धम्मधीर राज महामुनिले भिक्षुहरूको एकता बुद्धशासनको ढाड हो र सहनशीलता काम साफल्यको चिन्ह हो भन्नुभयो। श्रीलंकाका पियदस्सी महास्थविरले श्री ३ पद्मभम्भोरको पालामा नारद महास्थविर र अमृतानन्द महास्थविरसँग आफू पनि नेपालमा आई भिक्षुहरू पुगः नेपाल प्रदेश हुन सकिएकी व्यवस्था बारेको इतिहस सम प्रकाश पार्नुभयो। बर्माका ऊ सागराभिवंश महास्थविरले जबसम्म भिक्षुहरू एकमत एकजुट भई रहला तबसम्म बुद्धशासनको ढङ्ग चिँदैरहने कुरा बताउनुभयो। बिनया चार्य वडित ज्ञानरत्न महास्थविरले आफ्नो शरण आफै र आफूलाई आफै भरोसा भन्ने बुद्धचरनलाई कोट्याउँदै भिक्षुहरूको लागि शील नै प्रतिष्ठा हो भन्नुभयो।

त्यस बखत भिक्षुसंघका सचिव भिक्षु ज्ञानपूर्णिकले सम्मेलनद्वारा पारित गरेका प्रस्ताव सुनाउनुभयो। यस्तै संघका उपसचिव भिक्षु सुदर्शन, दायक सभाका उपाध्यक्ष बोधिरत्न शाक्य रिद्धाकादास श्रेष्ठले आआफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभयो।

स्वागत समारोह

२०४१ मार्ग ३२ काठमाडौं-

मित्रराष्ट्र श्रीलङ्काबाट पाल्नुभएका अतिगुरु मडिहे पञ्जासीह संघमहानायकको सम्मानमा धर्मोदय सभाबाट आयोजित बुद्धविहारमा भएको स्वागत समारोह भिक्षुसंघबाट पञ्चशील प्रार्थनाभई शुरू भयो। त्यस अवसरमा स्वागत भाषण गर्नुहुँदा सभाका उपाध्यक्ष

मणिहर्ष ज्योतिषे नेपालमा हजारौं वर्षदेखि बुद्धधर्म चलिआएको हो । कालान्तरमा बुद्धोपदेश भुल्दै जाने गन थालियो र कर्मकाण्डलाई नै धर्म हो भन्न थालिसकेको बेला थेरवादको आविर्भाव भएको हो । यस अभियानमा श्रीलङ्काबाट ठोस मद्दत मिलेको छ भन्नुभयो ।

त्यसपछि अतिथि पञ्चासीहको धर्मोदय सभाका अध्यक्ष भिक्षु अमृतानन्दले परिचय दिनुभयो । श्रीलङ्कामा कडा नियममा रही सञ्चालन भएको विहार वजिराराम हो । स्वनामधन्य भदन्त नारद महास्थविर पछि त्यस वजिरारामका पाँचौं शिष्यका रूपमा अतिगुरु भडिहे पञ्चासीह संघमहानायक रहनुभएको छ । भदन्त पञ्चासीहले विद्याविशारद रूपले गर्नुभएको छ । वहाँ पासि सिंहलको एक मान लड्डा पुत्र हुनुहुन्छ र वहाँले साधारण व्यक्तिदेखि लिएर राष्ट्रपतिसम्मलाई पनि शिक्षा दिनुभएको छ । वहाँ राष्ट्रपतिको सल्लाहकार रहनुभएको छ ।

प्रमुख अतिथिको आसनबाट भदन्त पञ्चासीहले भन्नुभयो- "भगवान् बुद्धको पालामा विद्वधक राजकुमारले शाक्यहरूप्रति हनन गरेका थिए । बुद्ध स्वयंले उक्त कामलाई रोक्न तीनपटकसम्म बाँदा पनि रोक्न सक्नुभएन । विद्वधकको आक्रमणको बेलामा वचनको लागि देवदह र कपिलवस्तुका शाक्यहरू पहाड पर्यन्तमा भागेका थिए । यी दुवै शाक्यहरू बौद्ध थिए । त्यसरी पहाड नाघी नेपालमा आएका कोही छ भने बौद्ध नै छन् । ती भागेर आएका मध्ये कपिलवस्तु र देवदहका शाक्य नै हुनुपर्छ । अहिले हेर्दा धर्मदुर्गम भित्रिएका अगोकको पालामा नदेखिएतापनि बुद्धको पालामा नै भित्रिएको बुझिन्छ । यहाँ का किंवदन्ती होस् वा ऐतिहासिक तथ्य होस् धर्मप्रचार गर्न यहाँ नभित्रिए पनि शाक्यवंश परम्पराबाट भित्रिएको हो भनी भने ऐतिहासिक रूपमा भन्न सकिन्छ ।

महेन्द्र स्थविर लंकामा पहिलोपटक जाँदा लंकाको सानो एक भागमा मात्र बौद्ध रहे । त्यसपछि प्रचार हुँदै सारा लंकाभरि बौद्ध बौद्ध भए । लंकाको घटनाको दृष्टिले हेर्दा नेपालको इतिहासमा पनि कपिलवस्तु र देवदहका मानिस आए भन्नुमा अत्युक्ति नहोला । बुद्धधर्मको निचोड लिई भन्ने हो भने समाज सुधार मार्ग र निर्वाण मार्ग दुइप्रकारले लिन सकिन्छ । निर्वाणमार्गको बाटोलाई आयुष्मण्टांगिक मार्ग भनिन्छ । कार्यमार्ग पालन गरेमा आज पनि श्रोतापन्न आदि मार्गफलमा जान कुनै बाधा रहेको छैन । यो मार्ग उसदेलाको जमानाको लागि मात्र नभै संसारमा मानिस रहुजेल जुनसुकै जातको भएपनि आचरण मात्र गरे भने बुद्धद्वारा उपदेशित कुराहरू ग्रहण गर्न बाधा छैन । नेपालमा भिक्षुसङ्घको सम्मेलन हुने र त्यसमा भाग लिन भनी भिक्षु अमृतानन्दको निमन्त्रणा प्राप्त भएकोले यसतर्फ आएको हुं । सम्मेलनको सफलतामा हामीलाई खुसी लागेको छ । हाम्रा तीन निकायबाट अभूतपूर्व सम्मतिद्वारा भिक्षु अमृतानन्दलाई महापायक पदबाट विभूषित गरिएकोमा हामी वहाँलाई र नेपाली भिक्षुहरूलाई बधाई जापन गर्दछौं ।" सिंहली भाषामा दिनुभएको धर्मदेशनालाई भिक्षु अमृतानन्दले सबैले बुझ्ने गरी अनुवाद गर्नुभएको थियो ।

धन्यवाद जापन गर्नुहुँदै धर्मोदय सभाका कार्यकारिणी सदस्य भक्तिदास श्रेष्ठले बुद्धधर्म ग्रन्थमा अर्थ-शास्त्र, शिक्षा र स्वास्थ्य जस्ता विषयको गहनतम उल्लेख छँदा पनि हामीले बौद्धपथ अनुसरण नगर्नु हाम्रो लागि अनुपयुक्त छ भन्नुभयो । यस समारोहमा धर्मोदय सभाका कोषाध्यक्ष प्रेमकृष्ण श्रेष्ठले अतिथिमा उपहार प्रदान गर्नुभएको थियो ।

तीनदिने बुद्धजीवी गोष्ठी

२०४१ पोष ८ गते, काठमाडौं—

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको ४० थौं शुभजन्मोत्सवको उपलक्ष्यमा नेपाल बौद्ध समाजको आयोजनामा ३ दिने बुद्धजीवी गोष्ठी सम्पन्न भयो । भगवान् गौतम बुद्धको मूर्ति अगाडि बंच-शील प्रार्थनाबाट शुरु भएको उक्त गोष्ठीको पहिलो दिनमा संचार मन्त्री रुद्रप्रसाद गिरीले उद्घाटन गर्दै हामीले शान्तिको चाहना किन गर्छौं र हाम्रो भावना कस्तो छ भन्ने कुरा सबै मानिसलाई बुझाउन सक्नुपर्ने भन्नुभयो । सभापतिको आसनबाट भूतपूर्व प्रधानमन्त्री मातृकाप्रसाद कोइरालाले शान्तिको चाहना सबैले गरे पनि हामी जस्ता साना देशले गरेको शान्तिको चाहना नै सच्चा चाहना हो भन्नुभयो । रा. पं. स. तथा नेपाल बौद्ध समाजका संरक्षक प्रेमबहादुर शाक्यले शान्ति र विकासका लागि श्री ५ वीरेन्द्र अद्वितीय राजा होइब-क्सिन्छ र बुद्धजीवीवर्गले नेपालको लागि मात्र होइन विश्वकै लागि शान्ति प्रयासलाई अभियानकै रूपमा प्रचार गर्नु पर्ने कुरामा जोडिदिएँ श्री ५ महाराजाधिराज सरकारबाट शान्ति क्षेत्रको प्रस्ताव भगवान् बुद्धको प्रेरणाबाट ल्याइबक्सेको ले बौद्ध र हिन्दूको संगम स्थल नेपालमा शान्तिपूर्वक नेपालले विकास गर्न पाएको कुराका साथै श्री ५ महाराजाधिराज सरकारबाट जनताका लागि गरिबक्सेको कार्य अतुलनीय छन भन्नुभयो ।

बुद्धधर्मका निकायमध्ये महायानी, लामावाद पर्यन्तले आ-आफ्नो ढङ्गले पञ्चशील र शान्ति प्रार्थना भई शुरु भएका ती दिनहरूमा मन्त्रीगण, राजदूतहरू वरिष्ठ राजनैतिक, व्यापारी, उद्योगपति, सामाजिक कार्यकर्ता शिक्षक आदि बुद्धजीवीहरूमा सामान्य प्रशासन

राज्यमन्त्री लीलाराज विष्ट, रापसहरू रणबहादुर शाह, कुंजविहारीप्रसाद सिंह, नेपालका लागि चिनिया राजदूत तु गुवे, नेपालका लागि जापानी राजदूत काजुओ कानेको, नेपालका लागि थाइलैण्डका राजदूत, शिक्षाध्यक्ष चन्द्र-प्रसाद गोर्खाली, राजसभा स्थायी समितिका सदस्यहरू सम्माननीय पूर्णबहादुर एम. ए., सम्माननीय ओंकारमल खेतान, सम्माननीय केबल चौधरी, लुम्बिनी विकास समितिका अध्यक्ष लोकदर्शन बज्राचार्य, भू.पू. सहायक मन्त्री जगतबहादुर सिंह, साहू मणिहर्ष ज्योति, भक्तिदास श्रेष्ठ, भिक्षु सुमङ्गल, भिक्षु सुमति संघ, अनगरिका धम्मवती, बङ्गलादेशका भिक्षु सुमन, मीनबहादुर गुरुङ, भक्तबहादुर अमात्य, भूपाल लामिछाने, प्राध्यापक आशा-राम शाक्य र दरवार हाईस्कूलका प्रधानाध्यापक सुवर्ण शाक्यले आ-आफ्नो मन्यव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

त्यस अवसरमा सुवर्ण शाक्यबाट लिखित बुद्ध, राजा र शान्तिकेत्र विषयको गीतलाई संगीतकार ज्ञान-बहादुर श्रेष्ठद्वारा संगीतबद्ध भएको स्वागतगान भई नेपाल बौद्ध समाजका सचिव केदार शाक्यद्वारा धन्यवाद ज्ञापन भएको थियो ।

बौद्ध ध्यान विषयक कार्यक्रम

२०४१ मार्ग १६, ललितपुर—

विश्व युवक भ्रातृत्व संघ, युवकको नेपाल क्षेत्रीय कार्यालय मणिमण्डप महाविहारमा युवक बौद्ध मण्डलद्वारा आयोजित बौद्ध ध्यान विषयक कार्यक्रम सम्पन्न भयो । उक्त अवसरमा श्रीलङ्काका पियदस्सी महाथेरले वैज्ञानिक साधनबाट मन हेर्ने, छुन र जान्न नसकिने तर ध्यान-द्वारा यसलाई चिन्नुपर्छ भन्नुभयो । त्यसबेला युवक बौद्ध मण्डलका अध्यक्ष आनन्दराज शाक्यले धर्मको नाममा स्वार्थी, पदलोलुपता, विश्वभ्रमण र भवन निर्माणतिर

दृष्टि नदिई विशुद्ध हृदयले सच्चा धर्मपालन गर्नुपर्ने कुरा बताउनुभयो। सभामा मीनबहादुर शाक्य र बोधिध्वज बज्राचार्यले पनि आफ्ना मन्तव्य प्रकट गर्नुभएको थियो।

धर्मदेशना

२०४१ मार्ग १६, ललितपुर-

स्थानीय यशोधरा विद्यालयमा अनगारिका संघ तथा यशोधरा बौद्ध परिषत्त पुस्तकालयको संयुक्त आयोजनामा धर्मदेशना कार्यक्रम सम्पन्न भयो। उक्त अबसरमा श्रीलङ्कामा पियदस्सी महाथेरले मानव जीवन सफल पार्ने स्वास्थ्यसाधन, नैतिकवान, उपदेश सुन्ने र उरसाह उमङ्ग बढाउनु अनिर्बाध्य छ भन्नुभयो। अनगारिका संघका अष्टाक्ष अनगारिका सुशीलाले संघको परिचय तथा पञ्चराज शाक्यले बौद्ध परिषत्त पुस्तकालयको परिचय दिनुभयो। उक्त संघका सचिव अनगारिका कमलाले बुद्धको उपदेशलाई व्यवहारमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने कुरा बताउनुभयो। त्यस अवसरमा शैलेन्द्र शाक्यले आफ्नो मन्तव्य पेश गर्नुभएको थियो र अतिथि महाथेरमा उपहार पनि प्रदान गरिएको थियो।

मुगलिंगमा भव्य समारोह

२०४१ पौष ११ गते, चितौन-

पोखराको रामघाटमा बौद्ध अर्घा सदनद्वारा निर्मित विशाल गुम्बामा प्रतिस्थापना गर्ने ५०० किलो भोजन र ६ फीट अग्लो भूमिस्पर्श मुद्राको ७५०००१-को लागतको तामाको बसिरहेको बुद्धमूर्ति ट्रकमा विराजमान गराई ललितपुरबाट भव्य यात्राका साथ पोखरा लैजाँदा मुगलिंगमा पुगेपछि स्थानीय वासिन्दाहरूका बीच स्वागत भई एक भव्य स्वागत समारोह सम्पन्न भयो। मुगलिंगको बौद्ध शान्ति संगमसदनद्वारा आयोजित उक्त समारोहमा नेपाल बौद्ध समाजका आमन्त्रित प्रतिनिधि अतिथिहरू नेपाल बौद्ध समाजका अध्यक्ष भिक्षु सुशोभन र सदस्य प्रधान-

ध्यापक श्री सुवर्ण शाक्यले आतिथ्य ग्रहण गरी बुद्धधर्म र बौद्ध जागरणको सिलसिलामा शान्तिक्षेत्र नेपालको उपादेयता बारे आ-आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभयो। बौद्ध शान्ति संगम सदनका अध्यक्ष वीरबहादुर गुरुङको सभापतित्वमा भएको उक्त समारोहमा बुद्धमूर्तिलाई पूजा गर्ने उपस्थित भएका नरनारी भक्तजनले विशेष चाखका साथ धर्मश्रवण गरेका थिए। सो सभा पछि उक्त बुद्धमूर्ति भव्य जात्राका साथ पोखरा लगियो। पौष १२ गतेका दिन बाजा गाजा सहित मूर्तिलाई पोखरा नगर परिक्रमा गरी रामघाटमा स्थापना गरियो।

क्षेत्रपुरमा धार्मिक समागम

२०४१ पौष १०, चितौन-

नेपाल बौद्ध समाजको प्रेरणामा धार्मिक समागम गर्ने उद्देश्यले स्थानीय तीरछोले क्षेत्रपुर स्थित बौद्धधर्म सेवा समितिने आयोजना गरेको धार्मिक सभामा काठमाडौँबाट जानु एका नेपाल बौद्ध समाजका अध्यक्ष भिक्षु सुशोभन र सदस्य तथा आनन्द भूमि बौद्ध मासिक पत्रिकाका सम्पादक सुवर्ण शाक्यको अतिथित्वमा एक धार्मिक समागम सम्पन्न भयो। पञ्चशीत प्रार्थनाबाट शुरू भएको सो सभामा प्रमुख अतिथि भिक्षु सुशोभनले बुद्धधर्मका मूल सिद्धान्तहरू पञ्चशील, अष्टशील, चतुरार्यसत्य र आर्यअष्टाङ्गिक मार्गका विषयहरू सभासदहरूमा बोध गराउनुभयो। अर्घा अतिथि सुवर्ण शाक्यले बुद्ध व्यवहारवादी र कर्मवादी हुनुहुन्छ, शोषण रहित समाजका प्रवर्तक हुनुहुन्छ भन्नुहुँदा बुद्धले कसैलाई ताछुँ कहिल्यै भन्नुभएन र वहाँ त मार्ग निर्देशक मात्र हो मानिसले आफ आफैँले रत्नमं गरी आफ्नाफैँ तर्नुपर्छ भन्नुभएको कुरा माथि प्रकाश पार्नु गयो। बौद्धधर्म सेवा समितिका उपाध्यक्ष सुन्दार मेजर रापबहादुर लामाको सभापतित्वमा भएको सभामा पोखराको अर्घा बौद्ध संघका सचिव वीरबहादुर गुरुङले गुरुङ, मगर, किराती र थकालीहरू बौद्ध भएर पनि बौद्ध आचरण नबुझेको र राष्ट्रिय जनगणनामा हिन्दू लेखे पनि सकार्ण खालको रहिआएको मा

सजग भई आइन्दा बौद्धको नाताले सबै व्यवहार गर्नुपर्ने कुरामा जोड दिनुभयो ।

सो सभामा चित्रवन बौद्ध पुस्तकालयका अध्यक्ष धनकुमार शाक्य, बौद्ध समितिका सचिव देवेन्द्र गुड्ड, आशारत्न वज्राचार्य, रत्न शाक्य र प्रतापबहादुर गुड्डले बौद्धधर्मको जागरण विषयमा आ-आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो । अन्तमा बौद्धधर्म सम्बन्धी प्रश्नको भिक्षु सुशोभनले र आनन्दभूमि बौद्ध मासिक पत्रिका सम्बन्धी प्रश्नको सुवर्ण शाक्यले उत्तर दिई छलफलमा भाग लिनुभएको थियो ।

छलफल

२०४१।१।११ नारायणघाट-

स्थानीय चितौन बिहार संघमा गुड्ड, मगर र मैवारहरू जम्मा भई बुद्धधर्म बारेमा घण्टाको छलफल भयो । २०१३ सालमा शुद्ध गाउँ रही ८-१० वटा मात्र घाँस फुसका घर भएको बेलामा पाटनबाट त्यस स्थानमा गई बसोबास गरेका ज्योतिष वैद्य आशारत्न वज्राचार्य र ३० वर्ष अघि चितौन जहाँ बत्ती, पानी र घरको समेत सुविधा नभएको बेलादेखि चित्रवन बुद्धविहारमा आई जनगारिकाको रूपमा रहनुभएको चूलसुभद्राको बुद्धधर्मप्रति आस्था, सुचरित्रता र अहङ्कार रहित सेवामे त चितौनमा बुद्धधर्मप्रति आस्था जागेको कुरा अनुकरणीय रहेको छ ।

ल्होसर

ल्हो मार्गी कहिरका बौद्धहरू गुड्ड, तामाङ, थकाली र किरातीहरूको नववर्ष 'ल्होसर' को अवस्थामा यही पौष १४ र १५ गते श्री ५ महाराजाधिराजको सुस्वास्थ्य कामना गरी भगवान् बुद्धको अगाडि बौद्ध छोजमा स्वस्ति शान्ति पूजा गरी लौं ल्हो तोब आयोजक समिति बौद्ध छोज तीनबोले झै त्रपुर, भरतपुर चितौनको आयोजनामा सबैद्वारा घरघरमा दीपावली समेत मनाइयो ।

धर्मदेशना

११०५ विलाख्व १५, ये-

पुन्ही पतित उबीगु बुद्धपुजा कथं आनन्दकुटी बिहारय बुद्धपुजा व धर्मदेशना कार्यक्रम क्वचाल । भिक्षु

भनिरुद्धपाखें पञ्चशील प्रदान व भिक्षु सुशोभनपाखें बुद्धपुजा जुयाःलि वर्मा जातिक भिक्षु सागरपाखें बुद्धया शील, समाधि व प्रज्ञाया विषये धर्मदेशना जुल । थथेहे ध्यानकुटीया भ्रमणेरपिनिपाखें परित्राण जुयाः भ्रमणेर कबीरपाखें धर्मदेशना नं जुल ।

मरणं तं हि जीवितम्

११०५ थिलाख्व नवमि, यल-

यलया बौद्धविहार व बौद्ध क्रियाकलापय तःधंगु स्वाहालि यानाच्चंन्ह पूणबहादुर वज्राचार्यया ध्यानय च्वंचंगु अवस्थाय हे निधन जूगुली यलया समस्त बौद्ध परिवारपाखें बस्योल्या निर्वाण कामना याःगु दु ।

बलय बुद्धजयन्तीया लागि समितिया

छलफल

११०५ पोहेलाख्व २, यल-

वैगु २५२९ क्वःगु बुद्धजयन्ती तःजिक हनेत वैशपूर्ण महाबिहार समितिपाखें छगू सभा सताः समिति स्वनेगु ज्याय छलफल याःगु दु ।

बिश्वशांति दायक समिति

११०५ विलागा ७, ये-

धनया न्हुगु वानेश्वरय निर्माण जुयाचंगु 'विश्व शांति विहार' यागु बुद्धशासनिक गतिविधि सुव्यवस्थित व सुचारु रूपं संचालन याना यकेगु उद्देश्य तयाः 'विश्व-शान्ति दायक समिति' गठन जूगु दु ।

भिक्षु ज्ञानपूर्णकया धर्मानुशासकत्वय गठन जूगु छिन्यान्हिसगु उगु समिती सभापति, उपसभापति, सचिव उपसचिव, प्रचार सचिव व कोषाध्यक्ष छसीकथं कुलनर-सिंह शाक्य, हेमबहादुर धाख्वाः, सुश्री अमिता धाख्वाः, सुश्री चित्रशोभा तुलाधर, मदन धाख्वाः व अष्टधन तुलाधर च्वनादीगु दु । सदस्यपि मध्ये डा० कपिल चित्रकार, चन्द्रबहादुर जोशी, जीतबहादुर वज्राचार्य, आनन्दराज शाक्य, प्रदीपरत्न ताम्राकार, धर्मबहादुर धाख्वाः, सुश्री चंयमाया शाक्य, तन्त्रमुनि शाक्य व उत्तररत्न धाख्वाः, ल्यःगु दु ।

५